

100 Soruda Yeni Türk Ticaret Kanunu

Ticari İşletme, Anonim ve
Limited Şirketler Hukuku

İçindekiler

A	Genel olarak Yeni Türk Ticaret Kanunu	5
B	Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme	11
C	Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim şirketler	31
	C.1 Yönetim kurulu	41
	C.2 Genel kurul	47
	C.3 Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından şirketlerin denetimi	59
D	Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından limited şirketler	67

Sunuş

Ülkemizde Avrupa Birliği'ne tam üyelik hedefiyle birlikte kabul edilen ve Avrupa Birliği Müktesabatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme yeteneğine ilişkin olarak Yeni Türk Ticaret Kanunu kabul edilmiştir.

13 Ocak 2011 tarihli TBMM Genel Kurulu'nda görüşülüp, kabul edilen nihai kanun metni, 14 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmış ve belirli maddelerin kapsamına göre 1 Temmuz 2012 ve 1 Ocak 2013 tarihlerinde yürürlüğe girecektir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda, kurumsal yönetim ilkelerinin benimsendiği görülmektedir. Şirketlerde şeffaflığı sağlamak amacıyla, kamuyu aydınlatma ve bilgilendirme yükümlülüğüne dikkat çekilmektedir. Getirilen yeni düzenlemelerle şirket yönetim kurullarına ilave sorumluluklar yüklenilmiştir. Bu anlamda muhasebe kayıt düzeni ve prensipleri ile birlikte bağımsız denetim konusunda da yeni düzenlemeler getirilmiştir. Kanun'da şirketlerin mali yapılarını şeffaf ve tutarlı olarak ortaya koymak amacıyla, halka açık olsun veya olmasın Kanun'da tanımlanan ölçekteki şirketlere (Kanun ölçek tanımını Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun görüşleri alınarak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na devretmiştir) muhasebe ve finansal raporlama konularında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından yayımlanan, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları'nı uygulama mecburiyeti getirilmiştir. Ülkemizin getirilen bu yeni ve dinamik Kanun ile dünyaya açılmasının ve bütünleşmesinin daha da kuvvetleneceği, şirketlerimizin uluslar arası rekabet güçlerinin artacağı kanaatindeyiz.

Ernst & Young olarak, günlük hayatı doğrudan ilgilendiren ve detaylı teknik düzenlemeler içeren Kanun yasalaşıp uygulamaya geçtiğinde ortaya çıkabilecek sorulara cevap vermek amacıyla "100 Soruda Yeni Ticaret Kanunu" adlı çalışmamızı bilgilerinize sunarız. Çalışmamızda ele alınan konular mevzuatın tümünü kapsamamakta olup, Kanun'da öngörülen ticari işletme ve şirketler hukuku ve temel esasları hakkında genel bilgi vermek amacını taşımaktadır.

Bu çerçevede hazırlanmış olan çalışmamızın tüm şirketler ile yeni yatırım planları bulunan girişimcilere yardımcı olmasını ümit ediyoruz.

Ernst & Young Türkiye

A

Genel olarak
Yeni Türk
Ticaret Kanunu

A

Genel olarak Yeni Türk Ticaret Kanunu

1. Mevcut Türk Ticaret Kanunu'nun değiştirilmesine neden ihtiyaç duyulmuştur?

1956 yılından beri yürürlükte bulunan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (bundan böyle "6762 sayılı TTK" olarak anılacaktır.), dünya ticaretinde yaşanan gelişmeler neticesinde, mevcut ihtiyaçlara karşılımda yetersiz kalmıştır. Şöyle ki; serbest pazar ve rekabet ekonomisinin yaygınlık kazanması ile işletme ve şirketler uluslararası arenada daha rahat hareket etmeye başlamış ve bu durum daha pratik ve yeni dünya düzeni ile uyumlu bir Ticaret Kanunu'nu gerektirmiştir. Söz konusu gelişmelere paralel olarak Türkiye'nin Avrupa Birliği uyum süreci nedeniyle başta temel kanunlarını değiştirmesi, finans ve sermaye piyasaları ile ilgili düzenlemelerden başlamak üzere ulusal ve uluslararası anlamda ticari hayatı kolaylaştırıcı hükümler getirmesi zorunluluk arz etmiştir. Öte yandan Türkiye'nin AB uyum sürecinin dışında uluslararası ticaret, endüstri, hizmet, finans ve sermaye piyasalarının bir parçası olmak için özellikle finansal raporlama yönetiminde şeffaflık gibi güncel ve genel kabul görmüş konseptleri içeren yeni bir Ticaret Kanunu'na sahip olması gerekmiştir.

Ayrıca Türk Medeni Kanunu'nda 2001 yılında yapılan köklü değişiklikler ile Borçlar Kanunu ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yapılması planlanan köklü değişiklikler Türk Ticaret Kanunu'nun yenilenmesi olgusunu da beraberinde getirmiştir.

2. Yeni Türk Ticaret Kanunu hazırlanırken yeni düzenlemenin sistematüğinde ne gibi yenilikler yapılmıştır?

13 Ocak 2011 tarihli TBMM genel kurulunda kabul edilen Yeni Türk Ticaret Kanunu (bundan böyle "Yeni TTK" olarak anılacaktır.) bir bütün olarak incelendiğinde sadece içerik olarak değil sistematik olarak da birçok açıdan yenilenmiştir. Öncelikli olarak dikkat çeken nokta mevcut düzenlemede 5 ana kitaptan oluşan 6762 Sayılı TTK'nın, Yeni TTK'da 6 ana kitapta düzenlenmiş olmasıdır. Buna göre; yeni TTK'ya "Taşıma İşleri" başlığı altında yeni bir kitap eklenmiş olup; Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak, Deniz Ticareti ve Sigorta Hukuku diğer kitaplardır. Yeni düzenleme 1535 maddeden oluşmaktadır. Yeni TTK'da getirilen bir diğer yenilik ise dilinin sadeleştirilmesidir. Buna paralel olarak birçok hukuki kavram ve terimin Türkçeleştirildiği ya da başka kavramlar altında düzenlendiği söylenebilir.

3. Bilişim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler yeni kanunu ne şekilde etkilemiştir?

Yeni TTK'nın geneline bakıldığında, teknolojik gelişmelerin büyük ölçüde dikkate alındığı görülmektedir. İnternetin günlük hayatın her alanına etkisi, internet üzerinde yapılan işlem sayısının artışı ve mesafeli sözleşmelerin ticari hayattaki artan önemi düşünülerek yapılan düzenleme ile hukuk güvenliğinin kanuni düzenlemelerle azami şekilde kurala bağlanması amaçlanmıştır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak Yeni TTK ile öngörülen değişiklikler şu şekilde sıralanabilir;

- ▶ Ticaret sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması ve depolanması,
- ▶ Sözleşmelerin kuruluş süreçlerinin elektronik ortamda yapılmasının mümkün kılınması,
- ▶ Fatura ve teyit mektuplarının elektronik ortamda oluşturulması ve saklanması,
- ▶ Genel Kurul çağrılarının elektronik posta ile yapılabilecek olması, toplantıya katılma, öneri sunma, oy kullanma gibi yönetsel hakların internet ortamında elektronik imza ile kullanılabilmesi,
- ▶ Şirketlere internet sitesi kurma zorunluluğu getirilmesi ve bu internet sitelerinde kamunun aydınlatılması ilkesi nedeniyle gerekli görülen belgelerin sunulma zorunluluğu,
- ▶ Yönetim Kurulu üyesinin bir tüzel kişi temsilcisi olması durumunda tüzel kişi ve temsilcisinin internet sitesinde yayınlanma zorunluluğu,
- ▶ Tarafların anlaşmaları halinde ihbar, itiraz ve benzeri beyanlarını elektronik ortamda yapabilmesi imkânının tanınmış olması.

4. Yeni TTK'da uluslararası muhasebe standartları ve muhasebe genel ilkelerinin yansımaları ne şekilde olmuştur?

Yeni TTK'nın geneli incelendiğinde denetimle ilgili hükümler başta olmak üzere birçok hükmün Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ve muhasebe ilkelerinden etkilenecek şekilde hazırlandığı görülmektedir. Özellikle, madde gerekçelerinde, muhasebenin temel ilkelerinden olan ŞEFFAFLIK VE TUTARLILIK ilkelerine atıf yapıldığı görülmektedir. Buna göre bir ülkenin, sermaye ve kredi piyasalarının, uluslararası piyasaların bir parçası olabilmesi, ülkenin yabancı sermayeyi çekebilmesi, rekabet piyasasında bir güç olarak yer alabilmesi ve pay senetlerini büyük borsalarda kote edebilmesi için tam şeffaflığa dayalı bir sistemi kabul etmesi gerekmektedir. Bunun için de uluslararası arenada ortak dil olarak kabul edilen Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının mevcut kanuni düzenlemelerde yer alması gerekmektedir. Dolayısıyla yeni düzenlemenin tümünde UFRS ve muhasebe ilkelerinin dikkate alınması, daha şeffaf şirket yapılarını yaratacak şirketlerin büyümesi aşamasında daha gerçekçi veriler verecek ve küresel piyasalarda entegrasyon anlamında kolaylık sağlayacaktır.

A

Genel olarak Yeni Türk Ticaret Kanunu

5. Kamuyu aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde yeni TTK'nın getirdiği düzenlemeleri değerlendiriniz.

Hâlihazırda halka açık şirketlerin hukukunu düzenleyen Sermaye Piyasası Kanunu'nda (SerPK) uygulama alanı bulan kamuyu aydınlatma yükümlülüğü, kamuyu ilgilendiren şirket bilgi ve belgelerinin tam ve doğru olarak kamuya duyurulması ile ilgilidir. Söz konusu düzenleme, tam ve doğru bilgilendirmenin sağlanması amacıyla şirketin finansal tabloları ile şirketi temsilcileri ve yönetimi ile ilgili alınan kararların duyurulması ve bu sayede üçüncü kişilerin ticari hayatın baş aktörleri olan şirket tüzel kişileri hakkında bilgilendirilmesini içermektedir. Kamuyu aydınlatma yükümlülüğü ile şirketler hesap verebilir bir yapıya kavuşmakta ve şeffaflık sağlanmaktadır. Yeni TTK'nın getirmiş olduğu düzenlemeler dikkate alındığında şirketlere getirilen internet sitesi hazırlama zorunluluğu bu yükümlülüğünün bir sonucudur. Şirketlerin hali hazırda uygun bir internet sitelerinin olması halinde, bu sitenin belirli bir kısmını bilgi toplumu hizmetine özgülemesi gerekir. Şirketin yükümlülüğü, şirkete ilişkin finansal tablolar ile denetleme raporlarının yayımlanmasını ve tüm ilanların sitede yer almasını sağlamaktır.

6. Yeni TTK'da düzenlenen kurumsal yönetim ilkelerinin getiriliş amacı nedir?

Özellikle şirket gruplarının yönetimi açısından uygulama alanı bulan kurumsal yönetim ilkeleri konusunda Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) yayınlamış olduğu bir düzenleme zaten mevcuttur. Söz konusu ilkelerin denetimi konusunda ise ilgili Kurul yetkili kılınmıştır. Yeni TTK ile bu ilkeleri yayınlama yetkisinin Kurula devredilmesi kanuni bir temele dayandırılmaktadır. Düzenleme sadece halka açık anonim şirketler için öngörülmüş olmakla birlikte, başkaca şirket yapıları için kurumsal yönetim ilkelerinin benimsemesi halinde de yine bu ilkeler SPK'ca denetlenecektir. Kurumsal yönetim ilkeleri; şirketlerin doğru zamanda doğru karar verebilme yeteneklerini arttırmayı hedeflemektedir. Bu ise; şeffaf, adil ve hesap verilebilir şirket kayıtlarının tutulmasından ve iç ve dış denetimin doğru bir şekilde yapılmasını sağlamaktan geçer. Esasında kurumsal yönetim ilkeleri kamunun aydınlatılması ilkesine hizmet verdiğinden sermaye piyasası araçları, alacaklılar ve pay sahipleri yönünden önemli olan tüm ilişkilerin, raporların, planların, projelerin açıklanmasını da içermektedir.

of Sampson's business with respect to the Intellectual Property Rights shall be...
the Intellectual Property Rights shall be...
to retain control of any Intellectual Property Rights, in the event that...
without information or necessary to the satisfaction of...
obligations to M&I pursuant to

the M&I Agreement, provided that any Intellectual Property Rights owned or
controlled by HDAM resulting from the Intellectual Property Rights, in the event of the termination of
HDAM's contractual obligations to M&I shall be deemed automatically licensed to
M&I pursuant to the M&I Agreement, shall be deemed to be HDAM Intellectual Property
and shall be assigned by HDAM to Sampson or its affiliate, or if not assignable,
licensed to such Person in accordance with Section 11.1. (ii) the prosecution, defense, and/or
defense, and/or settlement of any claims or actions arising in connection with
any separate agreements entered into between HDAM and any third party prior to
the Closing Date of this Agreement, provided that, on or after the Closing Date, HDAM shall
into any settlement of or to take any action which results in the termination, defense, and/or
the fight, title and interests of Sampson or its affiliate, or if not assignable, shall be
HDAM Transferred Assets, including Sampson or its affiliate, or if not assignable, shall be
of Sampson or any assignee of Sampson, (iii) the prosecution, defense, and/or
settlement of any claims or services of any third party or parties prior to the
herein granted by HDAM to Sampson, (iv) the prosecution, defense, and/or
activities, products or services of any third party or parties prior to the
Closing Date, provided that, in no event, may HDAM enter into any settlement
to take any action which limits or otherwise compromises the right, title
interests of Sampson or any assignee of Sampson, (v) the prosecution, defense, and/or
Assets, including Sampson or any assignee of Sampson, (vi) the prosecution, defense, and/or
any licensees herein granted by HDAM to Sampson, (vii) the prosecution, defense, and/or
HDAM's existing business activities relating exclusively to the prosecution, defense, and/or
software development tools, but specifically excluding architecture,
business, and the fulfillment of HDAM's contractual obligations
Operate-related licenses, but specifically excluding architecture,
semiconductor logic device design, hardware architecture,
activities of the HDAM Systems Division, and (v) the prosecution, defense, and/or
activities relating exclusively to software development tools, but specifically excluding architecture,
ing systems for use in the software business,
and activities that are consistent with HDAM's business activities, do not compete with any business

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

7. Yeni TTK'da tüzel kişi tacir kavramında ne gibi değişiklikler öngörülmüştür?

6762 sayılı TTK'da vakıflar tüzel kişi tacir olarak sayılmamış ancak yorum yoluyla bunların da tacir olabileceği yönünde görüşler oluşturulmuştur. Söz konusu bu boşluk yeni TTK'da açıkça düzenleme yapılarak giderilmiş ve buna göre; ticari işletme işleten tüzel kişiler arasına vakıflar da eklenmiştir. Yeni TTK'nın gerekçesi dikkate alındığında vakıfların, derneklere nazaran daha fazla ticari kazanç amacı güden tüzel kişiler olması nedeniyle bu düzenlemenin yapılması kaçınılmaz olarak değerlendirilmiştir. Yeni düzenlemeye göre gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğinde görevler için harcayan vakıfların tacir sayılmayacağı da ifade edilmiştir.

8. Yeni TTK'da ticari işletme kavramıyla ilgili herhangi bir değişiklik getirilmiş midir?

6762 sayılı TTK'da "Ticari İşletme" kavramının somut bir tanımı bulunmamakla beraber örnekleme yoluyla bir tanım yapılmaktaydı. Yeni TTK'nın gerekçesi incelendiğinde merkez kavram olarak belirtilen ticari işletmenin, bu önemi sebebiyle daha somut olarak tanımlandığından bahsedilebilir. Buna göre; "Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir." Bahsi geçen sınır, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak kararname ile gösterilecektir. Tanıma ek olarak ticari işletmenin bir bütün olarak yazılı bir sözleşmeyle devredilebileceği veya başka hukuki işlemlere konu olabileceği eklenmiş ve prensip olarak bütünlüğün neyeri kapsadığı sayılmıştır. Bunlar; duran mal varlığı, işletme değeri, kiracılık hakkı, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet hakları ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarıdır. İşletme devri sözleşmesinde ticari işletme unsurlarının ayrıştırılabileceği de belirlenmiştir. 6762 sayılı TTK'nın aksine ticarethane ve fabrika tanımlarına yeni TTK'da yer verilmemiştir.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

9. Ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlar bakımından Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın sorumluluğu nedir?

Sicil kayıtlarının tutulmasından doğan zararların karşılanması konusunda mevcut kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak 559 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de, doğan zararlardan Devletin sorumlu olduğu belirtilmiş, yine de ticaret odalarına herhangi bir sorumluluk yüklenmemiştir. Söz konusu bu kararnamenin kaldırılmasının ardından sorumluluğun kime ait olduğu konusunda açık bir hüküm bulunmamaktaydı. Söz konusu bu boşluk yeni TTK ile doldurulmuş ve ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet ve ilgili odanın müteselsilen sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre, Devlet ve ilgili oda, sorumlu olan ticaret sicil müdürü, yardımcıları ve diğer personele kusuru oranında rücu edebilecektir.

10. Ticaret sicili müessesesine yönelik olarak getirilen yenilikler nelerdir?

Ticaret sicili müessesesine yönelik olarak getirilen en önemli yenilik; sicil kayıtlarının aleniyetinin sağlanması açısından, kayıtların elektronik ortamda tutulmasıdır. Uygulamada bu yönde çok önemli adımlar atıldığı ve bilgiye ulaşmanın kolaylaştığı görülmektedir. Ayrıca 6762 sayılı TTK'da ticaret sicilinin kimin tarafından tutulacağı açık bir şekilde belirtilmemekte iken yeni düzenlemede, ticaret sicilinin ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları tarafından tutulacağı; oda bulunmayan veya yeterli şekilde kurumlaşmamış odaların bulunduğu yerlerde ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca belirlenecek bir oda tarafından tutulacağı hükme bağlanmıştır.

11. Ticari faizin serbestçe belirlenmesi ilkesi nasıl düzenlenmiştir?

Bileşik faiz yasağı devam etmekle beraber, aynı zamanda üç aydan aşağı olmamak üzere faizin ana paraya eklenerek birlikte tekrar faiz yürütülmesi şartının, yalnız cari hesaplarla, borçlu yönünden ticarî iş niteliğindeki ödünç sözleşmelerinde geçerli olması istisnası da aynen yeni TTK'da korunmuştur. Buna karşın ödünç para verme işleri, bankalar, tasarruf sandıkları ve tarım kredi kooperatifleri hakkındaki hususi hükümlerin saklı tutulmasıyla ilgili 6762 sayılı TTK'daki düzenlemeye yeni TTK'da yer verilmemiştir. Gerekçede bu istisnanın yorumunun güçlük doğurduğu belirtilmiş ve anılan istisnaların çıkarılmasıyla bileşik faiz yasağı daha net çizgilerle belirlenebilmiştir.

12. Ticaret unvanının görünürlüğüne ilişkin yeni düzenlemeler nelerdir?

Yeni TTK ile öngörülen düzenlemeye göre tescil olunan ticaret unvanı, ticarî işletmenin giriş cephesinin herkes tarafından kolayca görülebilecek bir yerine, okunaklı bir şekilde yazılmalıdır. İşletme belgelerinde, ticari işletmenin sicil numarası, ticaret unvanı, merkezi, tacir sermaye şirketi ise sermaye miktarı, internet sitesi adresi ve numarası da gösterilir.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

13. Ticaret unvanının korunması ne şekilde genişletilmiştir?

Yeni TTK'da ticaret unvanının korunmasına ilişkin hüküm genişletilmiş ve markalar, endüstriyel tasarımlar, patentlerle ilgili kanun hükmünde kararname ve Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda marka, tasarım, patent ve eser sahibine tanınan haklarla uyumlu hale getirilmiştir. Buna göre hak sahibi, kendi ticaret unvanının haksız kullanıldığını öne sürerek kanuna aykırı kullanımın men edilmesini; eğer ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddî durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddî ve manevî tazminat talep etme haklarına sahip olacaktır.

14. Yeni TTK haksız rekabetin önlenmesi ile ilgili nasıl bir düzenleme öngörmüştür?

Yeni TTK'da haksız rekabetin önlenmesi ile ilgili hükümlerin yeniden ele alındığı görülmektedir. Buna göre 6762 sayılı TTK'nın 54. maddesinden farklı olarak haksız rekabet tanımı yapılmamıştır. Bunun yerine haksız rekabetin önlenmesine ilişkin amaç ve ilkelerin vurgulandığı görülmektedir. Hükme göre; haksız rekabete ilişkin hükümlerin öngörülme amacı bütün katılanların menfaati, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması şeklinde açıklanmaktadır. Ayrıca düzenlemede, rakipler veya tedarikçilerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticarî uygulamaların haksız ve hukuka aykırı olduğu vurgulanmıştır.

Dürüstlük kuralını ihlal ederek rekabeti bozucu sonuç doğuran eylemlerin kapsamlı bir şekilde düzenlenmiş olduğu ve bu yeni düzenlemenin rekabetin korunması ve gelişmesi açısından son derece olumlu sonuçları doğuracağı ortadadır.

15. Haksız rekabet ile ilgili maddenin genel işlem şartları sorununa çözüm bulması mümkün müdür?

6762 sayılı TTK incelendiğinde Ticaret Hukuku bakımından ve hatta 818 sayılı Borçlar Kanunu açısından genel işlem şartları ile ilgili genel bir düzenlemenin olmadığı, bu konuda sadece tüketicilerin koruma altına alındığı bilinmektedir. Bu konuda Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerinden yola çıkarak mevcut uyuşmazlıklara çözüm bulunduğu söylenebilir. Ancak bu genel düzenlemelerin bile şirketler arası işlemler açısından yeterli bir çözüm getirmediği ve koruma sağlayamadığı söylenebilir. Yeni TTK'da ise genel işlem şartları ile ilgili açık ve detaylı bir düzenleme öngörülmemiş sadece 55. maddenin f. bendinde özellikle yanıltıcı bir şekilde diğer taraf aleyhine; doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan veya sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullananların dürüstlüğe aykırı davranmış olacağı belirtilmiştir. Düzenleme uyarınca, genel işlem şartları dürüstlük kuralını ihlal ederek rekabeti bozucu eylemler arasında sayılmaktadır. Bu anlamda, ilgili maddenin Genel İşlem Şartları sorununa doğrudan olmasa da çözüm bulacağı söylenebilir.

16. Yeni TTK ticari defterlerin tutulması yükümlülüğü çerçevesinde nasıl bir düzenleme öngörmüştür?

Yeni TTK ticari defterlerin tutulması konusunda ulusal ve uluslararası standartlara uyularak ticari defter tutma yükümlülüğüne ilişkin emredici bir düzenleme getirmektedir. Söz konusu yeni düzenleme defter tutma yükümlülüğünü düzenlemekle birlikte geniş bir ifade içermektedir. Buna göre tutulması gereken defterlerin sadece envanter, defteri kebir ve yevmiye defterleri olduğu düşünülmemelidir. Yeni TTK hesapların bir sistem dahilinde tutulmasını öngördüğünden bahsedilen defter tutma yükümlülüğü sadece ticari defterler bakımından değil, tacirlerin bir muhasebe sistemi dahilinde belge ve kayıtlarını tutması olarak anlaşılmalıdır. Defter tutma yükümlülüğü; gerçek kişi tacirler ve tüzel kişiler açısından yöneticilere ve Yönetim Kuruluna verilmiştir. Defteri bizzat tutacak kişilerin uzman kişiler arasından seçilmesi zorunluluğu, yöneticiye ve yönetim organlarına yüklenen bir sorumluluktur.

Bununla birlikte; defter ve gerekli diğer kayıtların Türkçe tutulacağı yeni TTK'da açıkça düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme emredici niteliktedir. Buna göre; kısaltmalar, harfler ve semboller, işlem yapan kişilerin adları da açıkça belirtilmeli ve anlamları duraksamaya yer bırakmayacak şekilde tekdüze olmalıdır.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

17. Tacirin saklamakla yükümlü olduğu belge ve defterler açısından saklama yöntemlerinden bahsediniz.

Yeni düzenlemenin, teknolojik gelişmeleri dikkate almasının bir sonucu olarak; defter ve belgelerin saklanması konusunda ikili bir sistem öngörülmüştür. Buna göre; defter ve belgeler fiziki olarak saklanabileceği gibi veri taşıyıcıları kullanılarak da saklanabilecektir. Veri taşıyıcıları dendiğinde; inter alia, mikrofişleri, CD'ler, magnetler ve elektronik ortam anlaşılmalıdır. Bu yöntemle; defterlerin tutulmasında, UFRS'ye göre tacirin ticari işlemlerini açıkça göstermesi gerekmektedir. Defterlerin yansız ve tarafsız bir uzmanın profesyonellik ilkelerine göre; mesleğinin gerektirdiği ölçüde ve herkes tarafından anlaşılır bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Temel defterler dışında hangi defterlerin tutulması gerektiği yeni düzenlemede açıkça belirtilmemiştir. İşletmelerin niteliği dikkate alınmakla birlikte Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından belirlenecek esaslar dahilinde hangi defterlerin tutulacağı belirlenecektir.

18. Ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri konusunda getirilen yeni düzenlemeden bahsediniz.

Yeni TTK ile tüm defterlerin açılış ve kapanışları noter onayına tabi tutulmuştur. Herhangi bir uyuşmazlıkta mahkemelerin önüne getirilen defterlerin gerçeği yansıtmaması nedeniyle ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri zorunlu hale getirilmiştir. Buna göre; uygulamada zaman bakımından sıkışıklık yaratmamak için tasdik süresi izleyen faaliyet döneminin altıncı ayına kadar yapılabilecektir.

19. Ticari defterlerin bir ispat aracı olarak kullanılması konusunda yeni TTK, defterleri nasıl bir delil olarak öngörmüştür?

Yeni TTK'da ticari defterlerin ispat aracı olarak kullanılması konusunda köklü bir değişikliğe gidildiği görülmektedir. Buna göre; ticari defterlerin kesin delil olarak sahibinin lehine, aleyhine veya diğer tarafın aleyhine kullanılması durumu ortadan kaldırılmıştır. Bunun yerine "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun, yargılamayı gerektiren davalarda hazırlık işlemlerine ilişkin hükümleriyle senetlerin ibrazı zorunluluğuna dair olan hükümleri ticarî işlerde de uygulanır" hükmü getirilmiştir. Hükme göre; ticari uyumsuzlukların varlığı halinde hakim tarafından re'sen ya da taraflardan birinin istemi üzerine incelenen defterler takdir delil olarak nitelendirilecektir. Söz konusu defterlerin tutulmasında ise; UFRS'nin dikkate alınması gerekliliği vurgulanmış ve bu defterlerin elektronik ortamda tutulması imkanı getirilmiştir.

20. Defterlerin tutulmasında esas alınan evrensel bilanço ilkeleri nelerdir?

Daha önce de bahsettiğimiz üzere; UFRS ilkelerinin yeni düzenlemenin her alanında karşımıza çıktığını görebilmekteyiz. Bunun somut bir görünümü olan bilanço ilkeleri; tamlik, doğruluk, tutarlılık, zamanında kayıt esasları doğrultusunda defter ve belgelerin tutulmasıdır. Kısaca; defter ve belgelerin eksiksiz hazırlanması, boşluk yaratmadan muhasebeleştirilmesi, gerçeğe uygun ve yanlış anlaşılmalara mahal vermeyecek şekilde hazırlanması, kayıt dışı hiçbir işlemin bırakılmaması gerekmektedir. Bilançodaki tamlik ilkesi; şirket aktif ve pasiflerinin eşit olmasını gerektirir. Yeni TTK, bilanço ilkelerine gönderme yapmakla birlikte bu kavramları tanımlamamaktadır. Söz konusu bu ilkeler sadece defterlerin tutulmasında değil yıl sonu finansal tablolarının hazırlanması aşamasında da dikkate alınmalıdır.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

21. Yeni TTK'ya göre envanter nedir? Envanteri kolaylaştırıcı yöntemler nelerdir?

Envanter; bir işletmenin aktif ve pasiflerinin çıkarılması, sayılması, ölçülmesi, tartılması ve değerlendirilmesi suretiyle, bilanço günündeki mevcutların, alacakların ve borçların detaylı bir şekilde tespit edilmesidir. Her gerçek ve tüzel kişi tacirin ticari işletmesini açması, taşınmazlarını, alacaklarını, borçlarını, nakit parasının tutarını ve diğer varlıklarını eksiksiz ve doğru bir şekilde göstermesi ve bu konuda bir envanter çıkarması gerekmektedir. Envanter işlemi her hesap dönemi sonunda tekrarlanacak olup, tamlik ve doğruluk ilkeleri esas alınacaktır. Aksi takdirde işletmenin hesap ve sonuçlarının gerçeği yansıtması beklenemez. Gerçeği yansıtmayan bir envanterin, doğru bir bilanço oluşturmayacağı da açıktır. Yeni TTK'da 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak envanteri kolaylaştırıcı yöntemlere de değinilmiştir. Buna göre; sondaj yöntemi, matematiksel-istatistiksel yöntemler, fiziki sayım; çeşit, miktar ve değerlerin hesaplanmasında dikkate alınan envanter yöntemlerindedir. Bunun yanında envanter yöntemleri konusunda Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun başkaca yöntemlerde izlenebilir.

22. Yeni TTK Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'na (TMSK) ne tür görev ve yetkiler vermiştir?

Yeni TTK şirketlerin muhasebe uygulamaları ile ilgili açık bir hüküm getirmemekle birlikte, UFRS ilkelerinin benimsenmesi konusunda önemli yenilikler getirmektedir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının uygulanmasını sağlamak ve benimsenmesini kolaylaştırmak amacıyla, TMSK'ya görev verilmiştir. Buna göre; TMSK kanunen kendisine verilmiş olan görevi kullanarak, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun bir şekilde ilkeleri ilan edecektir. TMSK, ilan edeceği ilkelerin uygulanmasını sağlamak, kanunlarda kendisine verilen yetki dahilinde denetim yapmak ve Türkiye muhasebe sisteminin dünyaca kabul görmüş bir düzeye ulaşmasını sağlamak için çalışmalarda bulunacak ve özellikle bu ilkelerin uygulanması konusunda küçük ölçekli sermaye şirketleri ile tek kişi işletmelere uyum için süre tanıyacaktır.

23. Acentelerle ilgili olarak uygulamada “Portföy Tazminatı” adı altında düzenlenen ücret isteme hakkı yeni TTK’da ne şekilde düzenlenmiştir?

Uygulamada, “Portföy Tazminatı” olarak bilinen ücret isteme hakkı yeni TTK’da “Denkleştirme Bedeli” olarak düzenlenmiş ve bu sayede 6762 sayılı TTK’da bulunan açık boşluk giderilmiştir. Denkleştirme talebi, bizzat acente tarafından yaratılan ve müvekkile devredilen müşteri portföyünün avantajlarından artık kendisinin yararlanamayacak olması nedeniyle ödenen ek bir karşılık olarak düzenlenmektedir. Burada amaçlanan sözleşmenin sona ermesinden ötürü tam olarak karşılığı ödenmeyen acenteye, müvekkile sağladığı menfaatler için hakkaniyet esasından hareketle belirlenen bir karşılık sağlamaktır.

Yeni TTK acentenin denkleştirme talebinde bulunamayacağı durumları da düzenlemiştir. Buna göre acentenin sözleşmeyi feshetmesi için haklı bir sebebinin bulunmaması veya acentenin kusuru nedeniyle sözleşmenin feshedilmesi durumunda acente denkleştirme talebinde bulunamaz. Söz konusu tazminatın son 5 yıl içinde acentenin aldığı komisyon ücretinin yıllık ortalamasını geçemeyeceği ve ücret isteme hakkından sözleşme ile vazgeçemeyeceği açıkça düzenlenmiştir.

24. Yeni TTK’nın acente ile ilgili getirdiği düzenleme rekabet yasağını öngörür nitelikte midir?

Getirilen yeni düzenleme taraflara rekabet yasağını anlaşması düzenleme yetkisi vermiştir. Ancak bu anlaşmanın yazılı şekilde yapılması ve müvekkil tarafından imzalanması zorunludur. Kanunkoyucu, sözleşme sonu faaliyet yasağını ile ilgili olarak acenteyi koruyucu hükümler konulmasını gerekli görmüştür. Bu doğrultuda yapılan rekabet yasağını anlaşması sözleşmenin sona ermesinden itibaren en fazla 2 yıl için geçerliliğini koruyacak ve yalnızca acenteye bırakılmış olan bölgeye ve müşteri çevresine ilişkin olacaktır. Ayrıca müvekkilin bu anlaşma dolayısıyla acenteye uygun bir tazminat ödemesi gereklidir.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

25. Mevcut düzenlemede bulunan “Ultra Vires” yasağının kaldırılma amacı nedir?

Mevcut düzenlemede bulunan “Ultra Vires” yasağı; üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yapılan işlemlerin şirketi bağlamayacağı hükmünü içermekteydi. Buna göre; ticari şirketler ancak şirket ana sözleşmesinde yazılı işletme konusu içinde kalmak kaydıyla; hak iktisap etmeye ve borç yüklenmeye yetkilidirler. İşletmenin konusu dışında yapılan işlemler ise Ultra Vires yasağının bir sonucu olarak yok hükmündedir. Bu ise pratik hayatta iki sorunu beraberinde getirmektedir.

Birincisi; şirketler bu yasağa takılmamak için faaliyet konularını geniş tutmakta ve gelecekteki muhtemel girişimler için şimdiden esas sözleşmelerine faaliyet konularının dışında kalan hükümler eklemektedirler. Bu ise şirketlerin belirli bir sektörden başka bir sektöre geçişlerini kolaylaştırdığı gibi, şeffaflığı azaltmakta ve sektörlerin güvenliğini zedelemektedir. Buna bağlı olarak da sektöründe uzman olmayan, birden fazla iş kolunda faaliyet gösteren ancak piyasada etkin olmayan şirketler ortaya çıkmaktadır.

İkinci olarak ise; şirketlerin doğrudan ya da dolaylı olarak işletme konuları dışında kalan işlemler yapmaları halinde sonucun yok hükmünde olması işlem ve pazar güvenliğini olumsuz etkilemektedir.

Yeni TTK ile Ultra Vires kuralı kalktığı için, artık şirketlerin hak ehliyetlerinin sınırını işletme konusu çizmemektedir. Bu değişiklik neticesinde bir şirketin amaç ve konusunu o şirketin hak ehliyeti değil, imza yetkilisine rücu edeceği veya edemeyeceği hususu sınırlayacaktır. Esas sözleşmenin iştiğal konusu hükmüne aykırı işlemlerle bu sınırın aşılması halinde şirketin rücu hakkı olacaktır. Başka bir deyişle, şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de şirketi bağlayacak, bu işlemler nedeniyle üçüncü kişiye karşı şirket sorumlu olacak, ancak sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı şirket rücu edebilecektir.

Ayrıca yeni TTK'nın 371. maddesinde bu yasağın somutlaştırıldığı ve yasağın kaldırılmasına bağlı olarak şirketin işletme konusu dışında bir iş ya da işlem yapması halinde Yönetim Kurulu açısından özel bir sorumluluk halinin düzenlendiği de görülmektedir. Söz konusu bu yasağın kaldırılması çağdaş gelişmelere uygun düşmektedir.

26. Yeni TTK şirketlerin birleşme, devralma ve bölünme işlemleri ile ilgili olarak işçilerin korunmasını sağlayacak hükümler getiriyor mu?

Yeni TTK incelendiğinde, 4857 sayılı İş Kanunu ile paralel hükümler getirildiği görülmektedir. Yeni TTK'nın 157 – 158 ve 178. maddelerinde, çalışanların korunması amacı ile çeşitli hükümler tesis edilmiştir. İşçilerin devralan şirkete geçişleri, hakları ve sorumlulukları hakkında ayrıntılı bir düzenleme getirilmekle beraber; şirket çalışanları şirketin birleşmesinden itibaren 3 ay içinde alacaklarının güvence altına alınmasını isteme hakkına sahiptirler. Ancak şirket, alacağın tehlikeye düşmediğini; denetçiden talep edeceği bir raporla, ispat ederek söz konusu güvenceyi vermekten kaçınabilir.

27. Birleşme işlemleri ile ilgili olarak yeni TTK nasıl bir düzenleme getirmektedir?

Yeni TTK ile getirilen düzenleme uyarınca mevcut düzenlemeden farklı olarak birleşme işlemlerinin süreci ve detayları kanun metni haline getirilmiştir. Buna göre; birleşme işlemleri ile ilgili olarak Yeni TTK'nın getirmiş olduğu sistematik aşağıdaki şekildedir;

- ▶ Birleşmeye taraf şirketlerin yetkili organlarınc birleşme sözleşmesi hazırlanıp imzalanır. Birleşme sözleşmesinin içeriğinde bulunması gereken ve Kanunda belirlenen zorunlu unsurlara dikkat edilmelidir.
- ▶ Birleşme bilançoları hazırlanır.
- ▶ Bilançonun tarihi ile birleşme sözleşmesinin yapıldığı tarih arasında 6 aylık bir farklılığın bulunması halinde ara bilançonun hazırlanması zorunludur. Çıkarılan ara bilançoya göre; esas bilanço ve ticari defterlerde gerekli değişiklikler yapılır.
- ▶ Devrolunan şirketin intifa hakkı sahiplerine, imtiyaz hakkı sahipleri ile oydan yoksun paylarına sahip ortaklarına eş değerde karşılıklar ayrılır.
- ▶ Birleşme sözleşmesi ile ilgili olarak tarafların birleşme raporu hazırlanması ve bu raporun hukuki ve ekonomik yönden bir takım çıkarımlarda bulunması aranır.
- ▶ Yeni kuruluş yoluyla birleşmede birleşme raporuna yeni şirketin esas sözleşmesinin konulması gerekir.
- ▶ Birleşme sözleşmesi ve raporu işlem denetçisi tarafından denetlenir.
- ▶ Birleşmeye katılan şirketlerden her biri birleşme sözleşmesini, birleşme raporunu, denetleme raporunu, son üç yılın yıl sonu finansal tablolarını ve yıllık faaliyet raporlarını şirket menfaati bulunan diğer ilgililere sunmakla mükelleftirler. Bu raporlar ayrıca ilgili sermaye şirketlerinin internet sitesinde de yayınlanmalıdır.
- ▶ Birleşmeye katılacak şirketler ilgili belgelerin nereye tevdi edildiğini ticaret sicilinde ve internet sitelerinde ilan ederler.
- ▶ Birleşmeye katılan şirketler yönetim organlarında birleşme sözleşmesinin değiştirilmesini talep edebilirler.
- ▶ Yönetim Organı Genel Kurula birleşme sözleşmesini sunar. Genel Kurul; yeni TTK'nın 151. maddesinde öngörülen nisaplara bağlı olmak üzere sözleşmeyi onaylar.
- ▶ Devralan şirket birleşme sonucu oluşan yeni sermayesi ile paralel olarak sermaye artırım kararı alır.
- ▶ Sermaye artırımını: Devralma yoluyla birleşmede devralan şirketin, devrolunan şirket ortaklarının haklarını koruyabilmek için sermayesini arttırmak zorundadır.
- ▶ Birleşmeye katılan şirketler birleşme kararı aldıkları anda yönetim organlarının bu konuyu ticaret siciline bildirmelerini sağlamalıdır.
- ▶ Devrolunan şirket, birleşme ile ticaret sicilinde infisah olur.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

28. Aynı türden şirket birleşmesi kuralı nedir?

Yeni TTK'nın 137. maddesinde düzenlendiği üzere şirket birleşmelerinin geçerli olması için:

1. Sermaye şirketleri ancak,
 - Sermaye şirketleriyle, kooperatiflerle ve devralan şirket olmaları şartıyla, kolektif ve komandit şirketlerle, birleşebilirler.
2. Şahıs şirketleri,
 - Şahıs şirketleriyle, devrolunan şirket olmaları şartıyla, sermaye şirketleriyle, devrolunan şirket olmaları şartıyla, kooperatiflerle, birleşebilirler.
3. Kooperatifler,
 - Kooperatiflerle, sermaye şirketleriyle ve devralan şirket olmaları şartıyla, şahıs şirketleriyle, birleşebilirler.

Kısaca sınırlı sayıda sayılan bu haller bir yandan birleşme yapılabilecek şirket türlerini genişletmekte bir yandan da ortaklık borçlarından kişisel olarak sorumlu olan ortakların, anonim bir şirketle birleşmesi neticesinde kişisel sorumluluklarından kurtulma imkanını ortadan kaldırmaktadır.

29. Sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış şekilde birleşmesi konusunda yeni TTK nasıl bir düzenleme öngörmektedir?

6762 sayılı Kanun'da konuya ilişkin bir düzenleme olmamakla beraber, SPK'nın çıkarmış olduğu Seri: I, No: 41 sayılı Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliğinde konuya açıklık getirildiği görülmektedir. Söz konusu tebliğde; belirli koşulların varlığı halinde birleşme işlemlerinin kolaylaştırıldığı, ortaklığın; paylarının % 95'i veya daha fazlasına sahip başka bir ortaklık tarafından devralınması suretiyle birleşmesi halinde, bağımsız denetim raporu, uzman kuruluş raporu ve Yönetim Kurulu raporuna gerek olmadan birleşme işleminin gerçekleştirilmesine imkan sağlandığı belirtilmektedir. Bu düzenlemeye paralel Yeni TTK'nın 153. ve 154. maddelerinde sadece sermaye şirketlerine özgü olmak üzere kolaylaştırılmış birleşme prosedürünü düzenlendiği görülmektedir.

Buna göre;

- ▶ Devralan sermaye şirketi devrolunan sermaye şirketinin oy hakkı veren bütün paylarına veya,
- ▶ Bir şirket ya da bir gerçek kişi veya kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye şirketlerinin oy hakkı veren tüm paylarına sahiplerse sermaye şirketleri kolaylaştırılmış düzene göre birleşebilirler.
- ▶ Devralan sermaye şirketi, devrolunan sermaye şirketinin tüm paylarına değil de oy hakkı veren paylarının en az yüzde doksanına sahipse, azınlıkta kalan pay sahipleri için;
- ▶ Devralan şirkette bu payların denk karşılığı olan paylar verilmesi şirket payları yanında, 141. maddeye göre, şirket paylarının gerçek değerinin tam dengi olan nakdi bir karşılık verilmesinin önerilmiş olması ve birleşme dolayısıyla ek ödeme borcunun veya herhangi bir kişisel edim yükümlülüğünün yahut kişisel sorumluluğun doğmaması, hâlinde birleşme kolaylaştırılmış usulde gerçekleştirilebilir.

Bu usulde; sınırlı kapsamda bir birleşme sözleşmesinin yapılması yeterli görülecek ve birleşme raporunun hazırlanmasına, birleşme sözleşmesinin denetlenmesine ve Genel Kurul onayına sunulmasına gerek görülmecektir. Yeni TTK'nın bu hükmü ile birleşme işlemlerinin kolay ve efektif bir şekilde tamamlanması sağlanacaktır.

30. Birleşme işlemine bağlı olarak ortakların şirketten ayrılma hakkı var mıdır?

Evet. Yeni TTK'nın 139. maddesinde "Ayrılma Akçesi" başlığı altında düzenlenen hükme göre; birleşme sözleşmesi ile ortağın devredilen şirketten ayrılması hakkı bir seçimlik hak olarak getirilmektedir. Buna göre; ortaklar yeni durumdaki paylarının gösterilmesinin yanında, şirket paylarının gerçek değerine denk gelen bir ayrılma akçesi alarak şirketten ayrılabilirlerdir. Buna göre;

- ▶ Birleşmeyi arzu etmeyen ortak ayrılma akçesini alarak şirketten çıkabilmekte,
- ▶ Azınlık durumunda olan veya şirket kararlarının verilmesi konusunda sorun çıkaran bir kısım ortağın şirketten çıkarılması olanağı getirilmektedir.

Söz konusu ayrılma akçesinin nakit olması gerekmez. Bunun yerine başka bir şirketten pay senedi veya menkul değer verilmesi imkanı sunulabilir. Ancak kanunda bahsedilen payların gerçek değerinin bulunması konusunda yeni TTK'nın herhangi bir hüküm öngörmediği ve söz konusu durumun uygulamaya bırakıldığı söylenebilir.

Ortaklara tanınan bu ayrılma hakkının, tüm ya da çok sayıda ortak tarafından kullanılması durumunda birleşme işleminin gerçekleştirme olasılığı azalacak olmakla birlikte pay sahipleri demokrasinin bir gereği olarak getirilen düzenlemenin yerinde olduğunu söyleyebiliriz.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

31. Tasfiye halinde olan ya da borca batık bir şirketin birleşmeye dahil olması mümkün müdür? Teknik iflas durumunun birleşmeye etkisi nedir?

Yeni TTK tasfiye halinde bulunan veya borca batık olan şirketlerin birleşmeye katılmasına olanak tanımaktadır. Buna göre;

- ▶ **Tasfiye halinde olan bir şirketin birleşmeye dahil olması:** Bunun için; malvarlığının dağıtılmasına başlanmaması ve tasfiye halindeki şirketin devrolunan şirket olması gerekmektedir. Bu hüküm uygulamada olmamakla birlikte; Yargıtay'ın aynı nitelikteki benzer kararları ile uyum sağlanmaktadır.
- ▶ **Borca batık olan bir şirketin birleşmeye dahil olması:** Yeni TTK'ya göre; borca batık bilançonun varlığı bir şirketin birleşmesini engellemez. Bu durumda bulunan bir şirket borca batıklık durumunu karşılayabilecek serbestçe tasarruf edebilen öz varlığa sahip başka bir şirketle birleşebilir. Bu tür bir birleşmeye karar verilmiş olması yönetim organının şirketin borca batık olmasından kaynaklanan yükümlülüklerin sona ermesine neden olmayacaktır.

32. Mevcut düzenlemede şirketlerin bölünmesi konusunda herhangi bir düzenleme var mıdır?

Şirketlerin bölünmesi ile ilgili olarak 6762 sayılı TTK herhangi bir hüküm içermediği gibi, başka diğer kanunlarda da sistematik bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Maliye Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın, ortaklaşa düzenledikleri Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmî Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ ile Kurumlar Vergisi Kanunundaki hükümlere dayanarak kısmi bölünmenin belirli alanlarına açıklık getirilmiştir. Ancak bu düzenlemelerin yetersiz kalması ve mevcut ihtiyaca cevap verememesi sonucunda Yeni TTK'nın işlemin usul ve esaslarına yönelik olarak daha sistematik ve detaylı hükümler getirmesi yerinde olmuştur.

33. Yeni TTK bölünme konusunda nasıl bir sistematik izliyor?

Yeni Kanun'un bölünme konusunda getirmiş olduğu düzenleme uygulama ile paralel olup tam ve kısmi bölünme olarak düzenlenmiştir. Sistematik olarak incelediğinde yerinde olan bu düzenlemenin tam ve kısmi bölünme ile ilgili tanım içerdiği görülmektedir. Bölünme işlemi özellikle gereğinden çok veya hızlı büyüyen, birden çok sektörde ya da bölgede faaliyet gösteren ortaklıkların dağılmasını engellemek ve şirketlerin esas faaliyet konularına dönmesi amacıyla yapılmaktadır. Bunun yanında ortaklık yapısında çıkan uyuşmazlıkların giderilmesi açısından bölünmenin faydalı olduğu da söylenebilir.

Yeni TTK hükmüne göre; tam bölünme, şirketin tüm malvarlığının bölümlere ayrılması ve diğer şirketlere devrolunmasıdır. Tam bölünüp devrolunan şirket tasfiyesiz infisah eder (sona erer) ve unvanı ticaret sicilinden silinir. Kısmi bölünmede ise, bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün diğer şirketlere devrolunması söz konusudur. Şirketten ayrılan bölümlerin sicilden silinmesi söz konusu değildir. Şirketten ayrılan kısımlarla yavru şirket kurmak amaçlanabilir. Bu durumda bölünmeden sonra oluşacak yeni malvarlığı yavru şirkete külli halefiyet yolu ile geçmeyecek, ancak aynı sermaye olarak konulabilecektir.

34. Bir sermaye şirketinin şahıs şirketine bölünmesi mümkün müdür?

Hayır, mümkün değildir. Yeni TTK'nın 158. maddesi, sermaye şirketleri ve kooperatifler için ancak sermaye şirketlerine ve kooperatifler bölünme imkanı getirmektedir. Dolayısıyla, bir sermaye şirketinin şahıs şirketine bölünmesi mümkün olmadığı gibi tersi de mümkün değildir. Bu yasağın aşılması tür değiştirme yoluyla mümkün olabilecektir. Bununla birlikte sermaye şirketlerinin kendi türleri içinde bölünmesi mümkündür. Kısaca bir anonim şirket, bir limited şirkete bölünebilecektir. Buna karşılık bir anonim şirket şahıs şirketine bölünemez ve tersi de mümkün değildir. Söz konusu düzenlemenin alacaklıları korumak amacıyla getirildiği düşünülmektedir.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

35. Bölünmede sorumluluk ne şekilde tasnif edilmiştir?

Yeni TTK'da bölünme işlemleri ile ilgili olarak ikili bir sorumluluk öngörülmüştür. Bu düzenleme bölünmeye katılan şirketlerin ikinci derece sorumluluğu ile ortakların kişisel sorumluluğunu ayrı ayrı düzenlemiştir. Buna göre;

- ▶ **Bölünmeye Katılan Şirketlerin İkinci Derece Sorumluluğu:** Bölünme sözleşmesi veya planına göre, bölünen şirketin bazı borçları, bölünmeye katılan şirketlerden birine devredilmişse, kısaca borç o devralan şirket tarafından ödenecekse, fakat ödenmemişse bölünmeye katılan diğer şirketler bu ödenmeyen borçlardan müteselsilen sorumlu olurlar. Borcu ödemekle yükümlü olan şirket bu borçtan birinci derecede sorumludur. Kısaca birinci derecede sorumlu şirkete başvurmadan ikinci derece sorumlu şirketlere başvurulamaz.
- ▶ **Ortakların Kişisel Sorumluluğu:** Bölünme öncesinde sorumlu olan ortakların sorumluluğu birleşmeden sonra da devam eder. Ancak borçların bölünme kararının ilanından önce doğması ve sebebin bu tarihten önce oluşması gerekmektedir. Bu sorumluluk üç yıllık bir zamanaşımına tabidir.

36. Tür değiştirmenin geçerli olması açısından yeni TTK hangi şirket türlerinin tür değiştirmesine izin vermektedir?

Yeni TTK'da öngörülen tür değiştirmeler sınırlı sayıda gösterilmiştir. Söz konusu hükme göre tür değiştirebilecek şirket türlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

1. Bir sermaye şirketi ancak;
 - Başka türde bir sermaye şirketine;
 - Bir kooperatife
2. Bir kolektif şirket;
 - Bir sermaye şirketine;
 - Bir kooperatife;
 - Bir komandit şirkete;
3. Bir komandit şirket;
 - Bir sermaye şirketine;
 - Bir kooperatife;
 - Bir kolektif şirkete;
4. Bir kooperatif bir sermaye şirketine dönüşebilir.

Tür değiştirme yukarıda sayılan şirket türleri için geçerli olup, yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamı sayılacaktır. Genel olarak bakıldığında birleşme işlemleri için bahsedilen prosedürün tür değiştirme için de geçerli olduğu söylenebilir.

37. Şirketler topluluğu kavramı nedir ve hangi ihtiyaca cevap vermektedir?

Yeni TTK'nın göze çarpan en önemli yeniliklerden biri de şirketler topluluğu ile ilgili düzenlemeler getirmesidir. Şirketler topluluğu müessesesinin düzenlenme amacı yeni TTK'nın tüm maddelerinde hissedilen şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin bir gereğidir. Zira uygulamada mevcut olan grup şirket yapısı bakımından hukuki anlamda bir boşluk bulunmakta, hakim şirket ve bağlı şirket arasında yapılan her türlü işlemin iç içe geçmesi nedeniyle şirketler gerçek iktisadi varlıklarını saklamaktadırlar. Yeni TTK'nın bu anlamda tüzel kişilik perdesini kaldırdığını ve sorumluluk bahsi açısından önemli bir düzenleme getirdiğini söyleyebiliriz. Mevcut sistemde hakim şirketler hissedar oldukları yavru şirketler üzerinden yaptıkları işlemler nedeniyle bilançolarında gerçek durumları yansıtmayan bir görünüm yaratabilmektedir. Getirilen bu düzenleme ile söz konusu durumdan en çok etkilenen bağlı şirket yöneticilerinin korunması sağlanmakta ve şirketlerin sorumluluk sınırları belirlenmektedir. Ayrıca şirketler topluluğu içinde yer alan her şirket için kayıp ve kazançların açıkça görülmesi sağlanacaktır. Bu nedenle söz konusu yapının düzenlenmesi önemli bir ihtiyaca cevap verecek, yeni TTK'nın yürürlüğe girmesi sonrasında şirketlerin sermayelerini sulandırmaları büyük ölçüde önlenecektir.

38. Ana şirket ve yavru şirket arasındaki organik ilişki nasıl belirlenecektir?

Yeni TTK'da "Karşılıklı Katılma" başlığı altında ana şirket ve yavru şirket kurumları düzenlenmiştir. İlgili hükme göre birbirlerinin paylarının en az $\frac{1}{4}$ 'üne sahip olan sermaye şirketleri karşılıklı iştirak durumunda olacaklardır. Söz konusu hakimiyetin sağlanması konusunda $\frac{1}{4}$ 'lük oran hesaplanırken; pay ve oy miktarlarına bakılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra bir şirketin diğeri üzerinde herhangi bir surette hakimiyet kurması o şirketi hakim şirket kılacaktır.

B

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından ticari işletme

39. Bağlı ve hakim şirketlerin raporlama yükümlülükleri nelerdir?

Bağlı şirketin Yönetim Kurulu, faaliyet yılının ilk üç ayı içinde; şirketin hakim ve bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor hazırlayacaktır. Bu rapor bağlı şirketlerin kendi aralarında ve bağlı şirketin hakim şirketle olan ilişkileri nedeniyle meydana gelen kayıp ve yararların ortaya konulması ile ilgilidir. Raporda, şirketin geçmiş faaliyet yılları dikkate alınacak ve elde edilen faydaların karşılığında karşı edim sağlanıp sağlanmadığı, alınan kararların bağlı şirketi bir zarara uğratıp uğratmadığı hususlarının incelemesi açıkça belirtilecektir. Yönetim Kurulunun hazırladığı bu raporun sonuç kısmının yıllık rapora alınarak Olağan Genel Kurulda sunulması, pay sahiplerinin grup ve hakim şirketler hakkında bilgi almasını ve aydınlanmasını sağlayacaktır.

Söz konusu raporun doğru, dürüst ve hesap verme ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesi esastır. Rapor bağlı ve hakim şirketlerin denetlenmesine olanak sağlayacağından rakamların, olguların ve sonuçların gerçekleri yansıtmaları gerekmektedir. Söz konusu raporun hazırlanmaması ya da raporun içeriğinin eksik olması durumu, Yeni TTK'nın sorumluluk bahsinde ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre söz konusu hükme aykırı hareket edenler bir yıla kadar hapis ve üç yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılacaklardır.

40. Hisselerin çoğunluğuna sahip hakim şirketin, satın alma hakkı var mıdır?

Bir şirket doğrudan veya dolaylı olarak diğer bir şirketin paylarının ve oy haklarının en az yüzde doksanına sahipse, diğer pay sahipleri karşı oyları, açtığı davalar ya da benzeri davranışlarla çalışmalarını engelliyor, dürüstlük kuralına aykırı davranıyor, şirkette farkedilir sıkıntı yaratıyor veya pervasızca hareket ediyorsa hâkim ortak bu payları, varsa borsa, yoksa gerçek bilânço değeri ile satın almak için mahkemeye başvurabilir. Söz konusu düzenlemenin getiriliş amacı şirket kararlarının alınması sırasında ortaya çıkabilecek kötüye kullanmaların engellenmesi ve şirket içi barışın sağlanmasıdır.

41. Yeni TTK bağılı şirket alacaklılarına hakim şirkete karşı alacak davası açma hakkı tanıyor mu?

Evet. 6762 sayılı TTK, bağılı şirket alacaklıları için böyle bir koruma sağlamıyordu. Bağılı şirketin arkasına saklanan hakim şirketler her türlü davadan ve sorumluluktan sıyrılabiliyordu. Bu hususta getirilen düzenlemeyle; bağılı şirket alacaklılarına hakim şirket ve yöneticilerine karşı doğrudan tazminat davası açma hakkı tanınmıştır. Bu davanın açılabilmesi için hakim şirket ve yöneticilerinin bağılı şirkete verdikleri talimatlar dolayısıyla bağılı şirketi zarara uğratması ve bu zararı o hesap yılı içerisinde denkleştirmemesi şartı aranır.

42. Yabancı şirketlerin Türkiye şubelerine ilişkin olarak yeni TTK'nın getirdiği bir düzenleme mevcut mudur?

Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun ile 30 Teşrinisani 1330 tarihli Ecnebi Anonim ve Sermayesi Eshama Münkasim Şirketlerle Ecnebi Sigorta Şirketleri Hakkında Kanunu Muvakkat yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni TTK'nın 12. maddesi ile merkezi yurt dışında bulunan şirketlerin Türkiye'de açacakları şubelerle ilgili düzenleme yapıldığından ve yine aynı maddeye göre tescil edilecek hususlarla, şubenin tesciline ilişkin ayrıntılı düzenlemenin Ticaret Sicili Tüzüğü ile yapılacağı belirtildiğinden Kanunu Muvakkat yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca, bu düzenleme ile merkezi yurt dışında bulunan şirketlerin Türkiye'de açacakları şubelerin kuruluşuna ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanlığında alınan izin aşaması kaldırılacak ve bu sayede anılan şirketlerin Türkiye'de açacakları şubelerin kuruluş işlemlerinin kolaylaştırılması sağlanacaktır.

Öte yandan, Yeni TTK yabancı şirketlerin Türkiye şubeleri açısından yeni bir düzenleme getirmiştir. Bu hususta getirilen yeniliğe göre; yabancı şirketlerin Türkiye şube müdürleri, şubeye özgü finansal tabloları, şubesi oldukları şirketin dahil olduğu topluluğun yıl sonu finansal tablo özet ve yıllık raporlarını tabi olduğu hukuka göre gerekli onayların alınmasından itibaren altı ay içinde Türkiye'de yayınlamakla görevlidirler. Söz konusu hükmün kamuyu aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde getirildiği ve mevcut olan yabancı şirketlerin finansal açıdan tanıtılmasının amaçlandığı söylenebilir.

CAROLI SECUNDI

o
n
m
l
k

LIBRARI

h
e
r
e
d

k
i
l
g
r
e
d

h
e
r
e
d

h
e
r
e
d

h
e
r
e
d

h
e
r
e
d

h
e
r
e
d

C

Yeni Türk
Ticaret Kanunu
aısından
Anonim Şirketler

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim şirketler

43. Anonim şirketlerin kuruluş türlerinde bir değişiklik olmuş mudur?

Yeni TTK ile anonim şirketlerin kuruluş türlerinden biri olan tedrici kuruluş kaldırılmaktadır. Zira mevcut düzenlemede bulunmakla birlikte hiç uygulaması bulunmayan bu kurumun kuruluş işlemleri bakımından karışıklık yarattığı, şirketlerin basit yapıda kurulmasının hesap verilebilirlik ve güvenlik açısından önem taşıdığı söylenebilir. Bu sebeple yeni düzenlemenin kuruluş işlemleri bakımından yenilik getirdiğini, bu yeni düzenlemenin güvenliği esas aldığını ve hükümlerinin emredici nitelik arz ettiğini söyleyebiliriz.

44. Tedrici kuruluş sisteminin kaldırılması sonrasında nasıl bir düzenleme öngörülmüştür?

Tedrici kuruluş sisteminin kaldırılması sonrasında oluşan boşlukların giderilmesi ile ilgili olarak getirilen önemli düzenlemeleri şu şekilde açıklayabiliriz:

- ▶ Şirketlerin halka arzı ile ilgili getirilen yeni düzenleme: Sermayenin bir kısmının nakit karşılığı taahhüt edilip şirketin kurulmasından itibaren 2 ay içinde halka arzı mümkün hale gelecektir.
- ▶ Kuruluşla ilgili istenen belgeler mevcut düzenlemeden farklı olarak açıkça belirtilmiş ve esas sözleşmede bulunması gereken kayıtlar ile esas sözleşmenin tescilli konusunda özel hükümler getirilmiştir.
- ▶ Pay bedellerinin tamamının 24 ay içinde ödenmesi zorunluluğu getirilerek, esas sermayenin ödenmeme ihtimali ortadan kaldırılmıştır. Pay bedellerinin ödenmemesi durumunda şirket menfaatlerinin tehlikeye düşmesi gerekçesiyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na fesih davası açma hakkı verilmiştir.

45. Şirket kuruluşları açısından kanun hükümlerine uyulmaması halinde nasıl bir yaptırım öngörülmektedir?

6762 sayılı TTK'da şirket kuruluşları açısından kanun hükümlerine uyulmaması halinde nasıl bir yaptırım uygulanacağına ilişkin olarak açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Öte yandan yeni TTK'da yer alan ifadede ise şirketin butlanına ve yokluğuna karar verilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Anonim şirket kuruluşu aşamasında, kanun hükümlerine aykırı davranılması, pay sahiplerinin veya kamu menfaatlerinin tehlikeye düşürülmesi halinde bile doğrudan şirketin yokluğuna karar verilmeyecek, öncelikli olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, şirket müdürü ve pay sahiplerinin bu konuda bir fesih davası açması gerekecektir. Ancak fesih davasına bakacak hakim; açılan davanın görülmesi sırasında, eksikliklerin giderilmesi, kanuna aykırılıkların düzeltilmesi için şirkete süre verebilir. Bu durumda söz konusu düzenlemenin işlem güvenliği bakımından şirketlerin mevcudiyetini korumaya yönelik değişiklik getirdiği söylenebilir.

46. Anonim şirketlerin kuruluş belgeleri nelerdir? Böyle bir düzenlemeye neden ihtiyaç duyulmuştur?

Yeni TTK'ya göre kuruluş belgeleri; esas sözleşme, kurucular beyanı, değerlendirme raporları, ayın ve işletme devralmasına ilişkin olanlar da dahil olmak üzere, kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili sözleşmeler, işlem denetçisi raporudur. Bu belgeler şirketin sicil dosyasına konulmak suretiyle beş yıl süreyle saklanacaktır. Mevcut kanunda bulunmayan bu düzenlemenin getiriliş amacı güvenli bir kuruluş yaratmak ve aleniyeti sağlamaktır. Bu belgelerin ilgili sicilde saklanmasıyla birlikte; gizli sözleşmelerin yapılması büyük ölçüde önlenecek, gizli sözleşme veya belgelerin kurucular beyanına aykırı olması ya da muvazaa oluşturması halinde sorumlu olanlar açıkça görülecektir. Bu sayede gizli ortak ya da sözleşmelerle şirketin üzerinden menfaat sağlanması önlenecektir.

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim şirketler

47. Anonim şirketler için aranan kurucular beyanı neleri içermektedir? Bu düzenleme ile ne amaçlanmıştır?

Kurucular tarafından kuruluşla ilişkin olarak bir beyan verilmesi zorunluluğu yeni TTK ile ilk defa düzenlenmektedir. Söz konusu beyan bir rapor niteliğinde olup bağlayıcıdır. Kurucular beyanı; kuruluş sırasında konulan sermayenin türünü, sermaye taahhütlerini, aynı sermayeyi, devralınan bir işletme varsa ona ilişkin raporları ve devralmanın gerekliliğini, satın alınan malvarlığı unsurlarının fiyat ve maliyetini, ödenecek komisyonları, şirket taahhütlerini içermelidir. Böyle bir düzenlemenin yapıldığı amacı; şirketlerin hesap verebilirliğini arttırmak ve kamuyu aydınlatma yükümlülüğünün, en etkin şekilde yerine getirilmesini sağlamaktır. Verilen bu beyan kural olarak öncelikle denetimden geçecektir. Denetçinin ve sicil müdürünün incelemesine sunulan belgeler sicil müdürlüklerinde saklanır. Yeni TTK bu düzenlemeyle beraber kurucular beyanının gerçeğe aykırı bilgiler içermesi durumunda, üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezası da öngörmektedir.

48. Anonim şirketlerin asgari sermayesi ile ilgili bir değişiklik yapılmış mıdır?

Yeni TTK hükmüne göre anonim şirket için aranan asgari sermaye için ikili bir sistem getirilmiştir. Bu ikili sistemin getirilmesinde sermaye piyasası tebliğlerinin dikkate alındığı söylenebilir. Buna göre; esas sermaye en az 50.000 TL olmalıdır. Halka açık olmayan ancak kayıtlı sermayeyi kabul etmiş bulunan anonim şirketler de ise 100.000 TL olmalıdır. Bunun yanında; mevcut kanunda "esas sermaye" olarak bahsedilen kavramın yeni TTK'da "başlangıç sermayesi" olarak düzenlendiğini ve yeni düzenleme ile Sermaye Piyasası Hukuku ile paralellik sağlandığını söyleyebiliriz.

49. Yeni TTK'nın kayıtlı sermaye sistemi bakımından getirdiği yenilikler nelerdir?

Yeni TTK'nın getirdiği bir diğer yenilik, SerPK'ya tabi olmayan anonim şirketlerin de kayıtlı sermaye sistemini kabul etmelerine olanak tanınmasıdır. Halka açık anonim şirkette benimsenen kayıtlı sermaye sisteminin kapalı anonim şirketler için de öngörülmesi bu iki farklı anonim şirket yapısını birbirine yakınlaştırmaktadır. Bu sayede kapalı anonim şirketlerin halka açık anonim şirkete dönüşme prosedürü basitleşecektir. SerPK'da benimsenen esas ve kayıtlı sermaye ayrımı yeni düzenlemede de benimsenmiş bu sayede iki kanun arasında paralellik sağlanmıştır. Yeni TTK hükmüne göre; halka açık olmayan anonim şirketler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin alarak kayıtlı sermaye sisteminden çıkabilecekleri gibi, bu sisteme alınırken aranan nitelikleri yitirdikleri takdirde aynı Bakanlık tarafından sistemden çıkarılırlar.

50. Özsermayenin yerini tutan ödünçlerin yeni TTK'da düzenlenme amacı nedir?

Yeni TTK'da özsermayenin yerini tutan ödünçler düzenlenerek, şirketin kredi yeteneğinin artırılması, iflâsların azaltılabilmesi ve alacaklıların güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Öte yandan, Avrupa ülkelerinde sınırlı sorumlu şirketlerin doğal araçları olarak kabul edilen ek ödeme yükümlülükleri ile yan edim yükümlülükleri de yeni TTK'da düzenlenmektedir.

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim şirketler

51. Sermaye koyma borcu bakımından yeni TTK nasıl bir düzenleme getirmektedir? Böyle bir düzenleme neden gerekli görülmüştür?

Yeni TTK, sermaye koyma borcu hakkında küçük ama önemli bazı değişiklikler getirmektedir. Söz konusu düzenlemenin teknolojik gelişmeleri dikkate aldığından bahsedebiliriz. Yeni TTK'nın 126. maddesi hükmü; devredilebilir elektronik ortamların, alanların, adların ve işaretlerin de ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını mümkün kılmaktadır. Ayrıca taşınmazların sermaye olarak konulması sırasında bugün sıkça karşılaşılan şirket adına tescillerinin ihmal edilmesi veya kasten yapılmaması sorununa ilişkin olarak yeni bir düzenleme getirilmektedir. Zira mevcut düzende taşınmazların şirkete sermaye olarak konulmasına karşın halen eski maliklerinin üzerinde kalması hukuk güvenliğini sarsmakta ve şirket sermayesini tehlikeye sokmaktaydı. Bunu önlemek için, taşınmazların ve diğer aynî hakların, tapu kütüğünde; markalar, patentler, tasarımlar gibi hakların da kendilerine has sicillerde, şirket adına tescil edilmeleri için, buna ilişkin bildirim, ilgili sicil müdürlüklerine veya sorumlularına ticaret sicili müdürlüğünce resen ve hemen yapılması zorunluluğu getirilmektedir. Ayrıca şirkete aynı olarak konulan sermayelerin üzerinde tedbir, rehin ve benzeri sınırlayıcı hakların bulunmaması zorunluluğu öngörülmektedir. Bu sayede şirket sermayesinin korunması ve güvenliğinin sağlanması mümkün olacaktır.

52. Tek kişilik anonim şirket yeni TTK'da nasıl düzenlenmiştir?

6762 sayılı TTK'da en az 5 kurucu ortağın mevcudiyeti aranmaktadır. Söz konusu sayı sınırının sağlanması için çoğunlukla ortaklık yapısında gerçekte olmayan kişilerin görünüşte ortak yapılması, başkaca sorunlara yol açmaktadır. Sayının beşin altına düşmesi halinde ise şirketin feshi veya infisahi söz konusu olduğundan beş kurucu ortak kuralından vazgeçmenin şirketlerin gelecekleri açısından daha faydalı olduğuna karar verilmiştir. Söz konusu Yeni TTK'nın düzenlemesine göre bir anonim şirket tek kişi tarafından başkaca bir ortağa gereksinim duymaksızın kurulabileceği gibi sonradan da bu durumun ticaret siciline tescilli kaydıyla tek kişilik hale gelebilecektir. Bu sayede mevcut sayı kuralına uyularak kurulan şirketlerin sonradan tek ortağa düşmesi halinde şirketin fesih tehlikesi ile karşılaşma olasılığı ortadan kaldırılmıştır.

53. Anonim şirketlerin tek kişi olarak kurulabilmesi hangi amaca hizmet edecektir?

Bilindiği üzere mevcut kanun bir anonim şirketin kurulması için en az 5 kişi ortakla kurulma zorunluluğunu aramaktadır. Ancak bu nedenle esas sermayeye katılmadığı gibi kazanca da ortak olmayan ve şirketin yönetiminde aktif olarak görev almayan kişiler görünüşte ortak olmakta ve 3. kişiler açısından hukuki görünüşe olan güven sarsılmaktadır. Şirketin etkisiz birer elemanı olarak da görülen bu gibi sembolik hissedarların genellikle aile üyelerinden oluşması, söz konusu bu şirketlerin kurumsallaşmasını engellemekte ve zamanla parçalanmasına neden olmaktadır.

İşte bu gerekçelerle mevcut yapı terk edilerek bunun yerine özellikle küçük ve orta ölçekli şirket yapıları için daha pratik ve esnek bir yapı kazandıracak tek kişilik anonim şirket yapısı benimsenmiştir. Bu sayede, şirketlerin kurumsallaşması ve profesyonelce hareket etmeleri bakımından daha elverişli bir yapının oluşturulduğu düşünülmektedir.

Avrupa Birliği'nin şirketlere ilişkin yönergeleri incelendiğinde düzenlenen bu yeni yapının, ekonomik açıdan daha gerçekçi ve güvenilir bir yapı oluşturacağı ortadadır. Özellikle yabancı sermayenin ülkemize gelmesi sırasında çoğu zaman tek yabancı yatırımcının mevcut sayı kuralına uymak için ortak almaya zorlanması kanunun dolanılmasına sebebiyet vermektedir.

Söz konusu düzenlenmenin KOBİ'ler açısından bir koruma getireceği ve bu korumanın yerinde olduğu söylenebilir.

54. Eşit işlem ilkesi ile ilgili olarak yeni TTK somut bir düzenleme öngörmüş müdür?

Mevcut düzenlemede eşit işlem ilkesi ile ilgili olarak somut bir düzenleme bulunmamasına karşın, Yargıtay'ın yerleşik uygulamaları ile benimsenin bu kural yeni TTK ile hükme bağlanmıştır. Yeni TTK'da; pay sahiplerinin eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulacağı öngörülmüştür. Bu mutlak ilke bazı somut olaylara özgü olarak kaldırılabilir. Bu düzenlemenin Avrupa Birliği açısından evrensel ve kanuni bir üst kural olarak kabul edilmesi ve organların keyfi uygulamalarının önlenmesi için getirildiği söylenebilir. Zira yine Yeni TTK'da eşit işlem ilkesine aykırı olan Yönetim Kurulu kararlarının batıl sayılacağı ayrıca hükme bağlanmıştır.

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim şirketler

55. Pay sahiplerinin şirkete borçlanmaları konusunda yeni TTK nasıl bir düzenleme öngörmüştür?

Yeni TTK bu konuda 6762 sayılı kanundan farklı bir düzenleme öngörmüş ve pay sahiplerinin şirkete borçlanmalarını engelleyecek bir yasak getirmiştir. Yeni düzenlemenin 356. maddesi söz konusu düzenlemeye bir de istisna getirmiştir. Hükme göre, anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirkete borçlanması yasak olmakla birlikte pay sahiplerinin, iştirak taahhüdünden doğan borçları istisna sayılmıştır. Zira pay sahibinin, her müşterisi gibi şirketten vadeli olarak mal alması mümkün görülmelidir. Pay sahiplerinin bu istisna dışında şirkete borçlanmaları durumunda Yeni TTK'da üç yüz günden beş yüz güne kadar adli para cezası öngörülmüştür.

56. Anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirkete borçlanamaması konusunda getirilen düzenleme ile ne amaçlanmıştır?

Yeni düzenleme anonim şirketlerde iştirak taahhüdünden doğan borç hariç, pay sahiplerinin şirkete borçlanmasını engellemektedir. Bu düzenleme ticaret hayatında yaygın olan, şirket yönetiminde yer alan şahısların şirketlerin cari hesaplarından kurlsız bir şekilde para çekmeleri önlemek amacıyla getirilmiştir. Pay sahiplerinin, birçok iş ve işlemde şirket kasasını kullanmasının, kişisel harcamalarını bu kanaldan yapmasının ve hatta şirketten para çekmesinin engellenmesi amaçlanmıştır.

57. Anonim şirketin kendi paylarını iktisabı ve rehin olarak kabul etmesi konusunda getirilen düzenleme nedir? Neden böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur?

Mevcut yapıda, bir şirket kural olarak (istisnai haller hariç) kendi paylarını iktisap edemeyeceği gibi rehin olarak da kabul edemez. Reform niteliğinde olan yeni düzenleme ile anonim şirketlerin kendi hisse senetlerini belirli kurallara bağlı olarak iktisap etmesi mümkün kılınmaktadır. Buna göre şirketler sermayelerinin yüzde onunu aşmamak şartı ile kendi paylarını iktisap ve rehin olarak kabul ederler. Bunun için;

- Genel Kurulun bu konuda Yönetim Kurulunu yetkilendirmesi gerekir. Yönetim Kuruluna sermayenin iktisabı ile ilgili olarak on sekiz ay için izin verilebilir. Bu süre devamlı olarak yenilenebilir.
- Şirket yakın ve ciddi bir kaybın varlığı durumunda Yönetim Kurulunun yetkilendirilmesini beklemeden sermayelerini iktisap edebilir.

Düzenlemenin Avrupa Birliği uyum süreci çerçevesinde mevcut olan yönergelere paralel olarak çıkarıldığı söylenebilir. Buna göre, hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerin manipülasyondan etkilenmemesi, gelip geçici ortakların şirkete zarar vermesinin önlenmesi amacıyla, böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim Şirketler

C.1 Yönetim kurulu

C.1

Yönetim kurulu

58. Yeni TTK ile anonim şirketlerin yönetim kurullarına ilişkin olarak getirilen yenilikler nelerdir?

Şirketlerin Yönetim Kurullarına ilişkin getirilen yeni düzenlemenin mevcut yapıdan oldukça farklı olduğu söylenebilir. Söz konusu düzenlemede kurumsal yönetim ilkeleri dikkate alınmakla birlikte, profesyonel yönetimin amaçlandığı, şeffaflığı sağlamak amacıyla Kurulun yapısında değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Yeni TTK'nın getirdiği yenilikleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- ▶ Yönetim Kurulunun en az üç üyeden oluşacağına ilişkin mevcut düzenleme yeni TTK'da terk edilmiştir. Bu sayede tek kişi ortaklı anonim şirket düzenlemesine paralel olarak tek kişilik Yönetim Kurulu oluşumu mümkün kılınmıştır. Özellikle küçük ölçekli anonim şirketlerin üç kişiden oluşan bir Yönetim Kuruluna ihtiyaç duymaması nedeniyle yönetiminin pratikte daha da kolaylaşacağı, bu esnek yapının ileride profesyonel şirketlerin kurulmasına önayak olacağı öngörülmektedir. Ancak şu var ki; tek kişiden oluşan bir Yönetim Kurulunun; artık Kurul niteliğinde olmadığı noktasında da eleştiriler mevcuttur.
- ▶ Yönetim Kurulu üyelerinin pay sahibi olma zorunluluğu yeni TTK ile kaldırılmış ve bu sayede Yönetim Kurulu üyelerinin daha uzman ve profesyonel kişilerden oluşması imkanı tanınmıştır.
- ▶ Yönetim Kurulu üyelerinin sadece gerçek kişi değil, tüzel kişi olması imkanı da getirilmiştir. Buna göre; tüzel kişilerin belirleyecekleri bir temsilci ile şirket Yönetim Kurulunda söz sahibi olabilmesi imkanı getirilmiştir.
- ▶ İşlem kolaylığını sağlamak için, Yönetim Kurulu üyelerinden en az birinin Türkiye'de ikamet etmesi ve Türk vatandaşı olması zorunluluğu getirilmiştir. Bu sayede üyelere ilişkin hukuki ve cezai sorumluluk hükümlerinin uygulanması konusunda kolaylık sağlanacaktır.

- ▶ Yeni TTK uyarınca; Yönetim Kurulu toplantılarını kolaylaştırmak amacıyla toplantıların elektronik ortamda yapılabilmesi imkânı getirilmiştir. Bu sayede özellikle yabancı sermayeli şirketler bakımından Yönetim Kurulunun toplanması konusunda çıkan aksaklıklar giderilmiş olacaktır.
- ▶ Yeni TTK, ile Yönetim Kurulunun sorumluluğuna ilişkin olarak kusurun derecelendirilmesi bakımından yeni bir müteselsil sorumluluk anlayışı getirilmiştir.
- ▶ Ayrıca şirket Yönetim Kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görme zorunluluğu getirilerek yönetimin profesyonelleşmesi amaçlanmıştır. Ancak bu kural tek üyeli yönetim kurullarında uygulanmayacaktır.

59. Tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi olması ile ilgili getirilen yeni düzenlemeden bahseder misiniz?

Mevcut yapı sadece gerçek kişi pay sahiplerinin veya tüzel kişi ortağı temsilen ortak olmayan kimselerin Yönetim Kurulu üyesi olmasına izin veriyordu. Yeni düzenleme ile tüzel kişilere Yönetim Kurulu üyesi olma yolu açılmıştır. Buna göre; tüzel kişiler Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilebilecek ve belirleyecekleri bir temsilci ile şirketin Yönetim Kurulunda söz sahibi olabileceklerdir. Bu temsilcinin Yönetim Kurulunda söz sahibi olabilmesi ve Yönetim Kurulunda oy kullanabilmesi için öncelikli olarak ticaret sicilinde tescil ve ilanı ve ilgili tüzel kişinin internet sitesinde keyfiyeti yayınlanması şart koşulmuştur. Hükmün getirilme nedeni dikkate alındığında; mevcut yapıda böyle bir düzenlemenin olmadığı, büyük şirketlerin temsilcileri arkasına gizlenerek Yönetim Kurullarında kararlar aldığı ve bu kararların verilmesinin hukuk güvenliğini zedelediği söylenebilir. Bu anlamda yeni TTK'nın tüzel kişilik perdesinin aralanması konusunda somut bir düzenleme getirdiğinden bahsedilebilir.

Ayrıca belirli pay sahibi gruplarına ve azınlığa imtiyaz olarak Yönetim Kurulunda temsil edilme hakkı sağlayacak bir düzenleme öngörülmüştür. Bu hükmün özellikle; sanayi mensupları, sendika ve bayilerin yönetimde temsil edilmek için getirildiği söylenebilir.

60. Yönetim kurulu ile ilgili getirilen düzenlemelerin şirket yönetimi açısından nasıl bir yararı olacaktır?

Yeni TTK'nın Yönetim Kurulu ile ilgili getirdiği düzenlemeler incelendiğinde; profesyonel Yönetim Kuruluna gönderme yapıldığı, şirketin yönetim fonksiyonunun daha da etkinleştirmek istendiği görülmektedir. Özellikle ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinde yıllardır başarılı uygulamalarla gelişen profesyonel yönetici konseptinin, yeni TTK ile ülkemizde de yaygınlaşacağı beklenmektedir. Yönetim Kurulu organı, görünüşte bir organ olmaktan çıkarılmakta ve işlevsel bir niteliğe kavuşmaktadır. Bu durum şirket hakkında alınacak kararların daha şeffaf olmasını sağlayacaktır. Zira yeni TTK'nın Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluğu konusunda getirdiği hukuki ve cezai sorumluluk Kurulun daha etkin ve dikkatli çalışmasını sağlayacaktır.

C.1

Yönetim kurulu

61. Yeni TTK anonim şirketin temel organı olan Yönetim Kurulunun hak ve yükümlülükleri ile ilgili olarak nasıl bir düzenleme öngörüyor?

Yeni TTK, 6762 sayılı TTK ile karşılaştırıldığında anonim şirketin temel organı olan Yönetim Kurulu ile ilgili hükümlerde çok önemli yenilikler getirmiştir. Söz konusu yeni düzenleme, Yönetim Kuruluna başka hiçbir organa devredemeyeceği görev ve yetkiler vermektedir. Bu yetkiler şirketin yönetimi ile ilgili konular başta olmak üzere; muhasebe, finans, risk yönetimi ve denetimi gibi konularla ilgilidir.

62. Yönetim kurulu üyelerinin kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zararlardan doğan zararlara ilgili olarak, üyeleri koruyucu nitelikte bir düzenleme getirilmiş midir?

Yeni TTK Yönetim Kurulu üyelerinin görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zararlara ilgili olarak sigorta mekanizması öngörmüştür. Getirilen bu mekanizma isteğe bağlıdır. Ancak bankalar, özel ve genel finans kurumları, finansal kiralama, faktoring şirketleri ile sermaye piyasası kurumları ve halka açık şirketler için zorunlu olarak öngörülmüştür. Buna göre; şirket sermayesinin %25'ini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket teminat altına alınmışsa, bu husus halka açık şirketlerde SPK'nın ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirilmesinde dikkate alınır.

63. Yönetim kurulu kararlarının batıl olması ile ilgili yeni TTK nasıl bir düzenleme öngörmüştür?

Yargıtay'ın içtihadı birleştirme kararlarına göre; bir Yönetim Kurulu kararının iptali söz konusu olamaz. Ancak bu Yönetim Kurulu kararlarının geçersiz olduğunun tespit edilmesi mahkemeden istenebilir. Yeni TTK, mevcut düzenlemede olmayan ancak uygulama ile yerleşen, Yönetim Kurulu kararlarının geçersizliği sorununu somut bir düzenleme ile ifade etmiştir. Buna göre; eşit işlem ilkesine aykırı olan, anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden, bunların kullanılmasını kısıtlayan veya güçleştiren diğer organların devredilmez yetkilerine giren kararların batıl olacağı açıkça düzenlenmiştir.

64. Yönetim kurulu üyelerinin hukuki ve cezai sorumluluğu anlamında yeni TTK nasıl bir yenilik getirmiştir?

Mevcut düzenlemede Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluğu belirlenirken dikkate alınan basiretli iş adamı ölçütünün bırakıldığı ve yerine tedbirli yönetici ölçütünün getirildiği görülmektedir. Yeni TTK'da Yönetim Kurulu üyelerinin tedbirli bir yönetici olarak; bütün kriz ve pazar şartlarını değerlendirmesi, değişiklikleri en kısa zamanda tespit etmesi ve gerekli tedbirleri alması aranacaktır. Bu anlamda yeni düzenlemenin Yönetim Kurulunun devredilmez görev ve yetkileri ile üyelerinin sorumluluk alanını belirginleştirdiği ve genişlettiği görülmektedir.

Hukuki ve cezai sorumluluk bakımından ise Yeni TTK'da Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluğu konusu ayrı bir madde altında düzenlenmemiştir. Bunun yerine ayrı bir bölümde 'Hukuki ve Cezai Sorumluluk' başlıkları altında torba bir hükümle düzenlemeye gidilmiştir. Yeni TTK ile Yönetim Kurulu üyelerinin kanundan kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirmediği takdirde hukuki ve cezai sorumlulukları olacaktır. Cezai sorumlulukların önemli bir kısmı ilk defa yeni TTK ile düzenlenmiştir. Cezai hükümler incelendiğinde ilk defa adli para cezalarının düzenlendiği görülmektedir.

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim Şirketler

C.2 Genel kurul

C.2

Genel kurul

65. Yeni TTK esas sözleşme değişikliğinde aradığı toplantı ve karar nisapları konusunda ne tür değişiklikler getirmiştir?

Yeni TTK esas sözleşme değişikliğine ilişkin olarak aramış olduğu toplantı ve karar nisapları bakımından mevcut kanundan çok farklı bir sistematik benimsemiştir.

Mevcut sistemde; şirketlerin tabiiyetini değiştirmek veya pay sahiplerinin taahhütlerini arttırmak hususundaki kararlar için oybirliği aranmakta, şirketin faaliyet konusu ve türünün değiştirilmesi için ise sermayenin 2/3'üne sahip pay sahiplerinin toplanmasını aramakta, bu sayı sağlanamıyorsa, ikinci toplantı için yarı çoğunluk aranmaktaydı. Kararların ise oy çoğunluğuyla alınması esastı. Yeni TTK ise, farklı sözleşme değişiklikleri için 4 farklı nisap öngörmüştür. Buna göre,

Oybirliği gerektiren konular; bilanço zararlarının kapatılması için yüküm ve ikinci yüküm koyan kararlar, şirket merkezinin yurtdışına taşınmasına ilişkin kararlar,

Esas sermayenin en az % 75'inin olumlu oyunu gerektiren konular; şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması, nama yazılı paylarının devrinin sınırlandırılması,

Esas sermayenin en az % 50'sinin olumlu oyunu gerektiren konular; esas sözleşmede her türlü değişikliğe ilişkin kararlar, nevi değiştirme, birleşme ve bölünmeye ilişkin kararlar,

Esas sermayenin en az % 60'ının olumlu oyunu gerektiren konular; yeni pay alma hakkının kaldırılması ya da sınırlandırılmasına ilişkin kararlar,

Pay senetleri menkul kıymet borsasında işlem gören şirketlerde; olağan toplantı ve karar yeter sayıları için sermayenin en az dörtte birinin hazır olması ve mevcut oyların çoğunluğu ile karar verilmesi gerekmektedir.

66. Çağrısız genel kurul konusunda yeni TTK bir değişiklik getiriyor mu?

Genel kurulun çağrısız bir şekilde toplanması konusunda Yeni TTK herhangi bir yenilik getirmemekle birlikte, toplantının geçerliliği konusunda tartışılan bir noktaya açıklık getirilmiştir. Buna göre, toplantıda alınan kararların geçerli olabilmesi için yüzde yüz katılımın devamı gerekmektedir. Kısaca bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi durumunda çağrısız Genel Kurulun karar alabilmesi mümkün olmayacaktır. Zira, çağrısız Genel Kurulun karar alabilme ehliyeti, tüm toplantı süresince aranmaktadır. Bununla birlikte gündeme bağlılık ilkesinin amacına uygun olarak; çağrısız Genel Kurulda gündeme oybirliği ile madde eklenebileceği kabul edilmektedir. Aksinin sözleşme ile düzenlenmesi ise düşünülemez.

67. Genel Kurul organının devredilmez hak ve yetkileri konusunda yeni TTK'nın getirdiği düzenlemelerden bahsediniz.

Yeni düzenlemede Yönetim Kurulu ve Genel Kurul arasındaki yetki çatışmasını engellemek için, her birinin görev ve yetkileri açıkça düzenlenmiştir. Bu sebeple mevcut kanunda dağınık bir şekilde bulunan bu devredilmez yetkiler tekrarlanmış ancak bağımsız denetim konusunda getirilen yeni düzenlemelere bağlı olarak bir takım değişiklikler de öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemeye göre, Genel Kurulun devredilmez yetkileri şu şekilde sayabiliriz;

- ▶ Esas sözleşmenin değiştirilmesi,
- ▶ Yönetim Kurulu üyelerinin seçimi, süre ve ücretlerinin belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları,
- ▶ Kanunda öngörülen istisnalar dışında, denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ve görevden alınmaları,
- ▶ Finansal tablolara, yıllık rapor ve yıllık kar üzerinde tasarrufa, kar payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kara katılması dahil kullanılmasına dair kararların alınması,
- ▶ Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi yönünde karar vermek.

Sayılan bu yetkiler Genel Kurul organına ait olup, bu yetkilerin devri mümkün değildir.

68. Genel kurul kararlarının iptal edilmesine ilişkin olarak yeni TTK mevcut düzenlemeden farklı bir hüküm öngörmekte midir?

Yeni TTK'nın Genel Kurul kararların iptal edilmesine ilişkin olarak farklı bir düzenleme getirmediği mevcut düzenlemeyi tekrar ettiği söylenebilir. Söz konusu düzenlemeye göre; kanun ve esas sözleşme hükümlerine, dürüstlük kurallarına aykırı olan Genel Kurul kararlarının iptali için şirket merkezinin bulunduğu yerde üç ay içerisinde dava açmak gerekecektir. İptal davası açmaya yetkili kişiler Yeni TTK'da mevcut düzenlemeye paralel olarak sayılmıştır.

Ancak Genel Kurul kararlarının iptalinden farklı bir şekilde, Yeni TTK'da Genel Kurul kararlarının 'butlanı' ile ilgili yeni bir düzenleme öngörülmüştür. Buna göre;

- ▶ Pay sahibinin genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanunen vazgeçilemez nitelikte haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,
- ▶ Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetim haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran ve
- ▶ Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlar batıl kılınmıştır.

Buna göre, mevcut Kanunda olmayan ancak Yargıtay kararları ile desteklenen Genel Kurul kararlarının butlanı konusu somut bir düzenlemeye bağlanmıştır. Butlanla sakat olan Genel Kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmayacak ve mahkemece re'sen dikkate alınacaktır. Genel Kurul kararlarının batıl olması konusunda Yeni TTK'nın genel gerekçesi incelendiğinde; özel sebepler dolayısıyla iptal etmenin yeterli ve tatmin edici bir yaptırım oluşturmadığı hallerde bu yaptırımın uygulanmasının yerinde olduğu öngörülmektedir.

C.2

Genel kurul

69. Anonim şirketlerde genel kurul toplantısının online olarak yapılması hangi amaca hizmet etmektedir?

Yeni düzenlemenin genel kurula ilişkin hükümlerinde, mevcut sistemden farklı olarak bir değişiklik bulunmamaktadır. Ancak Yeni TTK ile Genel Kurulun online ortamda yapılması imkanı getirilmektedir. Genel Kurulun online ortamda yapılması sırasında katılım ve oy kullanma işlemleri yine online ortamda gerçekleşecektir. Bu sayede toplantı nisabı açısından katılımın artması ve herkesin katılımı ile gerçekleşen demokratik kararların çıkması sağlanacaktır. Söz konusu düzenleme ile anonim şirketlerde Genel Kurul toplantılarının online olarak yapılabilmesi, özellikle yabancı sermayeli şirketlerde önemli bir sorunu çözecektir. Ortak ve/veya temsilci sıfatıyla katılımcılarının bir kısmı yurtdışında yerleşik yabancılardan oluşan Genel Kurul toplantılarının fizikî olarak yapılması önemli güçlükler arz etmektedir. Getirilen bu düzenleme ile pay sahiplerinin fiziken toplantıya katılmasalar bile haklarından haberdar olmaları ve oy kullanabilmeleri sağlanacaktır. Genel Kurulların elektronik ortamda yapılabilmesine ilişkin uygulama esasları bir Tüzük ile düzenlenecektir. Öte yandan, taraflar esas sözleşmelerinde açıkça kararlaştırmışlarsa, üyelerin bir kısmının fizikî olarak hazır bulunması durumunda, karma sistem uygulanıp diğer kısım üyeler elektronik ortamda oy kullanabilirler.

70. Yeni TTK ile getirilen online sistem hangi işlemlerin yapılmasına izin veriyor?

Yeni TTK ile getirilen online sistemin kullanılması için öncelikli olarak şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması gerekmektedir. Online sistem sayesinde;

- ▶ Anonim şirketlerde Genel Kurullarda öneri sunmak, görüş açıklamak, gündem maddelerini müzakere etmek ve oy vermek,
- ▶ Limited şirketler açısından Müdürler Kurulu ve anonim şirketler açısından Yönetim Kurulu toplantılarının yapılmasını sağlamak mümkün olacaktır. Online yapılan toplantıların geçerliliği konusunda ise kararların öncelikli olarak güvenli elektronik imzayla atılması veya daha sonrasında fizikî imza ile kayıt altına alınması öngörülmüştür.

Özellikle halka arz edilmiş şirketlerin online genel kurullarının yapılması katılımı arttıracaktır ve yönetimin daha şeffaf hale gelmesi sağlanacaktır. Söz konusu sistemin kurulması için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca bir yönetmelik hazırlanması beklenmektedir.

71. Pay sahibin hakları konusunda yeni TTK'nın getirdiği yenilikler nelerdir?

Mevcut Kanunda, pay sahibinin Genel Kurulda bilgi almasına ilişkin hakkı, kısaca "bilgi alma hakkı" gerçek anlamı ile düzenlenmemiş, pay sahibinin Genel Kurul dışında bilgi almasına, başka bir deyişle inceleme hakkına teknik anlamı ile yer verilmemiştir. Yeni TTK ile bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktadır. Buna göre; pay sahipleri; şirketin ticari defterleri ile ilgili bilgileri, finansal ve konsolide tablolarını, Yönetim Kurulunun yıllık faaliyet raporunu, denetleme raporunu, kar dağıtım önerisi konusunda Genel Kurulun yapılmasından 15 gün önce görmek isteyebilir. Yine Genel Kurulda talep edilmek üzere; şirket denetiminin yapılma şekli ve sonuçları konusunda kişiler taleplerde bulunabilirler. Bu sebeple yeni TTK ile pay sahibine kapsamlı bir bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmıştır.

Buna ek olarak, pay sahibinin Genel Kurula katılma hakkına istinaden kurulda temsili ile ilgili temsilcinin talimata uyma yükümünü öngören hüküm de yeni TTK ile getirilmiştir. Pay sahibinin genel kurulda temsili ile ilgili yeni bir kurum, hatta sistem getirilmiştir. Buna göre, Yönetim Kurulu veya başka bir organ, bir üyesini ya da bir kurulun veya komitenin üyesini veya kendisine bağlı herhangi bir kişiyi pay sahiplerine kendisine vekalet verilebilecek kişi olarak tavsiye etmişse, aynı anda kendisinden tamamen bağımsız bir diğer kişiyi daha kendisine vekalet verilebilecek kişi olarak önermek zorundadır.

72. Yeni TTK'nın pay sahibinin konumunu güçlendirdiği doğru mudur?

Yeni TTK getirdiği birtakım düzenlemeler ile pay sahiplerinin konumunu bir hayli güçlendirmektedir. Pay sahipliği haklarına eklenen, birleşmede şirketten çıkma hakkı, şarta bağlı sermaye artırımında önerilme hakkı, denetçi atanması, birleşme, bölünme ve tür değiştirmenin iptali veya bu işlemler açısından sorumluluk davası gibi yeni haklar, pay sahibinin konumunu oldukça güçlendirmektedir. Pay sahiplerinin bilgi alma hakkı ve genel kurula katılma hakkı ile birlikte Genel Kurulda temsil edilme hakkının kullanılması daha yararlı ve dinamik bir hale dönüştürülmüştür. Azlık haklarına ek olarak, şirketin feshini haklı sebebe istinaden talep hakkı, denetçinin haklı sebeple azli davasını açma hakkı, pay senetlerinin basılmasını isteme hakkı getirilmiş, azlık haklarını kullanmada zorluk çıkaran gündeme bağlılık ilkesi önemli istisnalarla genişletilmiş ve özel denetçi atanmasını talep hakkı geniş şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlemelerin pratikte uygulanması da kolaylaştırılmıştır. Yönetim Kurulu için eklenen açıklama ve rapor verme yükümlülükleri pay sahiplerinin bilgilendirilmesi ve konulara ilişkin güncel şekilde haberdar edilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Ortaklığın, bağlı nama yazılı paylara istinaden keyfi şekilde hareket etme ve pay sahibinin pay defterine kaydedilmesinden neden göstermeksizin kaçınma imkanları da yeni TTK ile sınırlandırılmıştır. Son olarak, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun toplanması açık bir düzenlemeye kavuşturulmuş ve imtiyaz- pay başına 15 oy hakkı ile sınırlandırılmıştır. Tüm bu düzenlemeler ışığında, Tasarı'nın pay sahibinin konumunu güçlendirdiği tartışmasızdır.

73. Azınlık haklarının etkin bir şekilde kullanılması konusunda getirilen yenilikler nelerdir?

Yeni düzenlemede azınlık hakları ile ilgili getirilen önemli değişiklikleri şu şekilde sıralayabiliriz.

- ▶ Yeni düzenleme ile sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde ise sermayenin yirmide birini oluşturan pay sahipleri Yönetim Kurulundan yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını isteyebilecektir. Bu istem noter vasıtasıyla yapılacaktır.
- ▶ Azınlık haklarının etkin bir şekilde kullanılmasını engelleyen, gündeme bağlılık ilkesine önemli istisnalar getirilmektedir.
- ▶ Pay sahipliği haklarında olduğu gibi azınlık hakları listesine de yenileri eklenmektedir.
- ▶ Esas sözleşme ile çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilecektir. İstemi yerine getirilmediği veya reddedildiği takdirde pay sahiplerinin mahkemeye başvurma hakkı yeni düzenlemede de korunmaktadır.

74. Şarta bağlı sermaye artırımını hangi amaçla düzenlenmiştir?

Şarta bağlı sermaye artırımının söz konusu olabilmesi için, Genel Kurulun şirketin esas sözleşmesinde bir değişikliğe giderek bu konuyu ayrıca düzenlemesi gerekmektedir. Bu sayede; şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle sermayenin şarta bağlı olarak artırılması söz konusu olacaktır. Bu düzenleme ile işçilerin şirkete ortak olması imkanı getirilmekte, şirketin finansmanı açısından yeni bir araç ihdas edilmektedir. Ancak sermayenin korunması ilkesi gereği, şartlı olarak arttırılan sermayenin toplam itibari değeri sermayenin yarısını aşamayacaktır.

75. Şirketlerin sermaye arttırımı ya da şirket kurmak amacıyla halktan topladığı paralarla ilgili olarak yeni TTK nasıl bir düzenleme öngörmüştür?

Yeni TTK uyarınca bir anonim şirket kurmak veya sermaye arttırmak amacı veya vaadiyle halktan para toplanabilmesi için Kuruldan önceden izin alınacak, kuruldan izin alındıktan sonra toplanan tutarların amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı da ayrıca takip edilecektir.

Yeni TTK ile birlikte, SPK'dan izin alınmadan halktan para toplanması fiili, anılan madde gereği suç sayılacaktır. Suçun faili, Kanun hükmüne aykırı olarak para toplayanlar ile ilgili şirketin Yönetim Kurulu üyeleri, yöneticileri ve girişimcileri olacaktır.

Bu hükme aykırı olarak para toplayanlara ve fiilden haberi olan kurumlar ile ilgili şirketin Yönetim Kurulu üyelerine, yöneticilerine ve girişimcilere toplanan parayı derhal Kurulca belirlenen bir mevduat veya katılım bankasına yatırmaları konusunda müteselsil sorumluluk yüklenmektedir. Sermaye Piyasası Kurulunun istemi için teminat istenemez.

Bu usul ve esaslara aykırı olarak para toplanması durumunda Yönetim Kurulu üyelerinin toplanan paraları derhal SPK tarafından belirlenen bir mevduat veya katılım bankasına yatırmamaları halinde, altı aya kadar hapis cezası öngörülmekte ve alınan tedbir veya hacizden itibaren altı ay içinde dava açılabilir. Böylece SPK'dan izin alınmaksızın, özellikle yurt dışında bir anonim şirket kurmak veya sermaye arttırmak amacıyla para toplanmasına engel olunacak, halkın bu yolla aldatılması önlenecektir.

76. Pay sahibinin dava açma hakkı konusunda yeni TTK'nın getirdiği yenilikler nelerdir?

Yeni TTK, pay sahibinin mevcut dava haklarını korurken pay sahibine yeni dava hakları getirmektedir. Söz konusu bu dava hakları, pay sahibinin konumunu güçlendirirken, aslında birçok Avrupa ülkesinde mevcut olan düzenlemeleri ülkemiz için de iyi işler hale getirmektedir. Bu dava haklarını, Genel Kurul kararlarının butlanının tespiti, birleşme, bölünme, tür değiştirme gibi önemli kararlara olumsuz oy veren pay sahibinin ortaklıktan çıkma hakkı; şirketler topluluğu çerçevesinde şirketin uğradığı kaybın denkleştirilmesi davaları; haklı sebeplerle şirketin feshini talep etme hakkı şeklinde sıralamak mümkündür.

77. Pay devrine ilişkin olarak yeni TTK'nın şekil şartları bakımından farklılık getirdiği söylenebilir mi?

Yeni TTK'da pay senedi bastırılmasına ilişkin açık bir düzenleme yapılmış, hamiline paylar için pay bedellerinin tamamının ödenmesinden itibaren 3 ay içinde hisse senetleri bastırılıp pay sahiplerine dağıtılması hükmüne bağlanmıştır. Nama yazılı paylar için senet basımı ise ihtiyari kılınmıştır. Her iki pay senedi için de ilmuhaber çıkarılabileceği ve nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı anlaşılmaktadır. Pay senetlerinin devri için eski sistem korunmuş ancak devrin sınırlandırılması anlamında yeni ve detaylı düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylar için hisse devrini reddederek ortaktan gerçek değerle şirkete satmasını talep hakkı tanınmıştır.

78. Yeni TTK pay sahiplerinin oy haklarını kullanması konusunda herhangi bir değişiklik ya da sınırlama getiriyor mu?

Yeni TTK ile pay sahiplerinin oy haklarını kullanması konusunda yeni bir imkan sağlanmıştır. Oy hakkının Genel Kurulda kullanılmasına ilişkin emredici kural korunmuş, ancak bu kural yeni düzenleme ile yumuşatılmıştır. Bu değişiklik ile sermaye şirketlerinde Müdürler Kurulu ve Yönetim Kurulu toplantıları ile şahıs şirketleri, limited şirketler ve paylı şirketlerde Ortaklar Kurulu veya Genel kurul toplantılarının online olarak yapılması mümkün kılınmıştır. Bu kararların güvenli elektronik imza ile imzalanabilmesinin yanı sıra, sonrasında, fizikî imza ile de kayıt altına alınabilmesi imkanı getirilmiştir.

79. Yeni TTK rüçhan hakkının kullanılması konusunda nasıl bir sınırlama öngörmüştür?

Rüçhan hakkı; pay sahiplerine esas sermayenin artırılması sırasında sermayeleri oranında katılma hakkının tanınmasıdır. Esas sözleşmede veya artırım kararında bu hakkın kullanılması sınırlandırılabilir ya da ortadan kaldırılabilir. Ancak yeni düzenleme uyarınca; genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla, ortakların yeni pay almaya ilişkin rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da ortadan kaldırılması için haklı sebeplerin varlığı aranmaktadır. Bunun dışında rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle başka kişilerin yararlandırılması veya kayba uğratılması önlenmiştir.

80. Kar payı (temettü) avansı yeni TTK'da ne şekilde düzenlenmiştir?

Bilindiği üzere halka açık anonim şirketler bakımında kar payı avansı dağıtmak SerPK'nın 15. maddesine göre belli şartlar altında mümkün kılınmıştır. Maliye Bakanlığı 1 No'lu Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tüm sermaye şirketlerinin kar payı avansı dağıtabilmelerini hükme bağlamış fakat bu düzenleme Maliye Bakanlığı'nın böyle bir yetkisi olmaması sebebiyle Danıştay 4. Dairesi tarafından iptal edilmiştir. Yeni düzenlemede ise Maliye Bakanlığı'nın getirdiği fakat iptal edilen düzenlemenin kanunlaştırıldığı ve "Kâr payı avansı Sermaye Piyasası Kanununa tâbi olmayan şirketlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bir tebliği ile düzenlenir." hükmü getirilmiştir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının çıkaracağı tebliğin de SerPK ve yine Sermaye Piyasası Kanuna Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ'e uygun olması beklenmektedir.

81. Tehlikelerin erken teşhisi komitesi nedir ve kurulması zorunluluğu konusunda yeni TTK'nın getirdiği bir düzenleme mevcut mudur?

Yeni TTK'nın getirmiş olduğu bu düzenleme yeni olmakla beraber Sermaye Piyasası düzenlemesi ile paralellik arz etmektedir. Yeni düzenleme uyarınca; Yönetim Kurulu şirketin varlığını, gelişmesini, devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi için gerekli görürse komitenin kurulmasına karar verebilir. Buna göre; pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde Yönetim Kurulu, tehlikelerin erken teşhisini sağlamak amacıyla bir denetim komitesi kurulması konusunda karar alabilecektir. Diğer şirketler açısından ise böyle bir yükümlülük olmayıp ancak şirket denetçisinin gerekli görmesi halinde durumu Yönetim Kurulu'na yazılı olarak bildirmesi ile komite kurulacaktır. Şirketlerde bulunan finans denetimine alternatif olarak oluşan bu mekanizma, denetimin aksine ileriye yönelik olduğundan, oluşabilecek bu risk yönetilebilir ve önüne geçilebilir. Bu sayede, şirketlerin ana organlarını sürekli uyanık tutmak ve alınması gereken önlemleri bir an önce almak kolaylaşacak ve Yönetim Kurulu üyelerinin bu tür risklerde tek sorumlu olmaları engellenecektir. Komitenin denetimi Yönetim Kuruluna bırakılmış olup, her iki ayda bir Yönetim Kuruluna rapor verilmesi zorunlu kılınmıştır.

82. Yeni TTK hangi şirketler bakımından internet sitesi yapma zorunluluğu getiriyor?

Yeni TTK, her sermaye şirketine internet sitesi yapma zorunluluğu getirmektedir. Bu yeni düzenleme ile kamunun aydınlatılması amaçlanmıştır. Bu sayede kişiler, internet sitelerine girerek şirketlerle ilgili bilgi, belge, rapor, tablo ve çağrılara kolaylıkla ulaşabileceklerdir. İnternet sitesinde bulundurmamakla yükümlü olduğu belgeleri bulundurmayan ya da yanlış bilgilere veren şirket hakkında kanuna aykırılığın ve Yönetim Kurulunun görevini yerine getirmemesinin bütün cezai ve hukukî sonuçları doğar. Cezai yaptırımlar saklı tutulmuştur.

83. Şirketler internet sitelerinde ne tür bilgileri bulundurmakla mükelleftirler?

Yeni TTK'da; şirketler internet sitelerini düzenlerken kanunen yapmaları gereken ilânlara, pay sahipleri veya ortakları açısından önem taşıyan açıklamalara; Yönetim ve Müdürler Kurulu ile Genel Kurul toplantılarının hazırlıklarına; anılan Kurulların yapılmasına ilişkin bilgilere; ortaklara ve pay sahiplerine sunulması gereken belgelerin yayımlanmasına; bu kurullara ait olanlar da dahil olmak üzere her türlü çağrıya; oy vermeye, kamuyu aydınlatma hükmü çerçevesinde çeşitli bilgilerin sunulmasına; pay sahiplerinin veya ortakların aydınlatılmasının öngörüldüğü konulara değinmek zorundadırlar.

Bunun yanında finansal tablolar, bunların dipnotları, ekleri, yönetim kurulunun yıllık raporu dahil, hesap durumlarına, ara finansal tablolarına, yönetim kurulunun kurumsal yönetim ilkelerine ne oranda uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklamasına; denetçinin, özel denetçinin, işlem denetçilerinin raporlarına ve yetkili kurul ve bakanlıkların konulmasını istedikleri pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin olarak, şirketin cevapları ve bildirimleri ve diğer ilgili hususlar şirketin internet sitesinde yayınlanacaktır.

84. Sermaye şirketlerinin sınıflandırılması ile ilgili getirilen yeni düzenlemeden bahsedermisiniz?

Yeni TTK'da, ilk defa bir ayrımla şirketlerin ölçeklerine göre küçük, orta ve büyük olarak sınıflandırılması öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemeye göre;

Küçük ve orta ölçekli işletmeleri tanımlayan ölçütler, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun görüşleri alınarak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenecektir. Küçük ve orta ölçekli olsalar dahi büyük ölçekli sayılacak şirketler ise şu şekildedir;

- ▶ Borçlanma araçları veya öz kaynağa dayalı finansal araçları kamuya açık bir piyasada işlem gören veya bu tür bir piyasada işlem görmek üzere söz konusu araçları ihraç edilme aşamasında bulunan sermaye şirketleri,
- ▶ Esas faaliyet konularından biri, varlıkları güvenilir kişi sıfatıyla geniş bir kitle adına muhafaza etmek olan bankalar, yatırım bankaları, sigorta şirketleri, emeklilik şirketleri ve benzerleri orta ve küçük ölçekli olsalar dahi büyük ölçekli sayılacaklardır.

Bununla birlikte yeni TTK borsaya kayıtlı şirketler yukarıdaki ölçütlere tabi olmadan doğrudan doğruya büyük ölçekli şirket olarak kabul edilmesini öngörmektedir.

C

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından anonim Şirketler

C.3

Yeni Türk Ticaret
Kanunu açısından
Şirketlerin denetimi

C.3

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından şirketlerin denetimi

85. Yeni TTK'da denetçinin anonim şirketin bir organı olmaktan çıkarılması farklı bir denetim mekanizmasını da beraberinde getirmiş midir?

Mevcut yapıda murakıplık müessesesinin, herhangi bir meslek bilgisi ve/veya şart gerektirmediğinden, bu kurumun çok da işlevsel ve yönlendirici olmadığı aşikardır. Bu durumda şirketlerde istenen şeffaflık ve tutarlılık ilkelerinden sapılması yeni düzenlemeleri gerekli kılmıştır. Getirilen bu yeni sistemde murakıplık müessesesi şirketin bir organı olmaktan çıkarılmıştır. Bunun yerine şirketlerin ölçekleri ile paralel olarak denetim, bağımsız denetim kuruluşlarına veya en az bir SMMM veya YMM'ye bırakılmıştır. Kabul edilen bu yeni sistemde, denetimin daha işlevsel bir hale getirildiğini söyleyebiliriz. Zira Yeni TTK'nın hazırlanması aşamasında denetime ilişkin yeni sistem oluşturulurken, uluslararası denetim standartları göz önünde bulundurulmuş ve bu yeni yapının şirketlerin mevcut durumlarını daha iyi görmeleri açısından daha işlevsel bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

Denetçi olabileceklerden SMMM veya YMM'ler 3568 sayılı Kanun ile düzenlenen ve lisanslı, regüle edilmiş bir faaliyet alanıdır. Bağımsız denetleme kuruluşları ise kuruluş ve çalışma esasları ile denetleme elemanlarının nitelikleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanıp Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak bir yönetmelik ile düzenlenecektir.

Yeni düzenlemenin anonim şirketler bakımından 3 ayrı tür olarak denetimi düzenlenmiştir. Buna göre; mevcut düzenlemede yer alan ancak uygulama bakımından işler olmayan murakıplık müessesesi yerine şirket yapılarına göre ihtiyaç duyulması halinde uygulanacak olan belirli denetim mekanizmaları oluşturulmuştur. Bu mekanizmalar;

- ▶ Bağımsız denetim
- ▶ İşlem denetçisi
- ▶ Özel denetçi

86. Kanunda bağımsız denetim konusunda getirilen yeni düzenlemeler şirketler açısından nasıl bir amaca hizmet edecektir?

Yeni TTK'nın tamamına yayılan kurumsal yönetim ve kamunun aydınlatılması ilkeleri çerçevesinde, şirketlerin hesap verilebilirliğini arttırmak amacıyla bağımsız denetim konusunda yeni düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür. Bağımsız denetimin yapılması işletmelerin dış pazarlarda rekabet edebilir bir hale gelmesi için güçlü bir yapıya kavuşmalarını, vergi avantajlarından yararlanmalarını, bilançolarının daha şeffaf olmalarını sağlayacaktır. Bu durum şirketlerin karlılığını dolaylı olarak arttıracak ve daha güçlü bir yapıya kavuşturacaktır.

87. Kabul edilen yeni sisteme göre; denetçilerin denetim görev ve yetkisi devredilebilir mi?

Yeni TTK'nın kabul ettiği yeni sistemde bağımsız denetim görevi başka bir organa devredilemeyen doğrudan ya da dolaylı olarak kullanılamayan bir görev olarak belirlenmiştir. Denetim görevi ile ilgili konuların bütünüyle denetçilere ait olduğu, denetim işlevine ilişkin yetki ve görevlerin devredilmez ve vazgeçilmez nitelikte olduğu ifade edilmektedir. Buna göre; büyük, küçük ve orta ölçekli, halka açık olan veya olmayan, hisse senetleri borsada işlem gören veya görmeyen özel ve kamu sektörüne dahil tüm anonim şirketler ile şirketler topluluğunun denetlenmeleri kanuni açıdan zorunlu olup denetimlerin aralıklarla değil sürekli olarak yapılması ve bütünsel olması esas sayılmıştır. Yeni TTK'da öngörülen denetim işlevine ilişkin yetkilerin tamamı devredilemez ve vazgeçilemez niteliktedir.

88. Yeni TTK'nın bağımsız denetim konusunda getirdiği sır saklama yükümlülüğünden bahsedermisiniz?

Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesinden itibaren, bugün denetçi olarak bilinen kişiler artık YMM, SMMM ve bağımsız denetim kurumları adı altında denetim görevlerini icra edecekleri söylenebilir. Belirli bir meslek grubuna Kanun tarafından böyle bir görevin verilmesi bağımsız denetçilerin sorumluluk alanını daha da genişletmiştir.

Ayrıca bağımsız denetimin uzman kuruluşlara bırakılması sır saklamadan doğan sorumluluğu arttırmaktadır. Yeni TTK ile beraber denetçinin sır saklamadan doğan sorumluluğu konusunda para cezaları öngörüldüğü, sır saklama konusunda öngörülen yükümlülüğün yerine getirilmesinde ihmali bulunan kişiler hakkında, verdikleri zarar sebebiyle, her bir denetim için yüz bin Türk Lirasına, pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerde ise üç yüz bin Türk Lirasına kadar tazminata hükmedilebileceği düzenlenmiştir. Denetçinin bağımsız bir denetleme kuruluşu olması halinde ise sır saklama yükümlülüğünün Yönetim Kurulu üyelerini ve çalışanlarını da kapsayacağından bahsedilebilir. Dolayısıyla sorumluluk alanı genişlemektedir. Bununla birlikte, bağımsız denetim firmalarının sorumluluk alanlarını sınırlandırmak ya da ortadan kaldırmak için önceden konulacak sorumsuzluk kayıtlarının geçersiz olacağı da yeni TTK'da öngörülmüştür. Bu durum işlemlerin daha kusursuz ve profesyonelce yürütülmesi imkanı getirecektir.

C.3

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından şirketlerin denetimi

89. Getirilen yeni düzenlemeye göre denetçi olabilecek kişilerde hangi nitelikler aranmaktadır?

Yeni TTK'da denetçi olabileceklerin belirlendiği düzenleme meslek mensupları (SMMM ve YMM) ile Bağımsız Denetim Şirketleri belirlenmiş, onun ötesinde anılan kişi veya kurumlar ile bunların ortaklarının yanında çalışan veya mesleği birlikte yaptıkları kişi veya kişilerin aşağıda sayılanlardan biri olması halinde, denetçi olamayacakları belirlenmiş, bir anlamda bağımsızlık vurgusu yapılmıştır;

- Denetlenecek şirkette pay sahibiyse;
- Denetlenecek şirketin yöneticisi veya çalışanıysa veya denetçi olarak atanmasından önceki üç yıl içinde bu sıfatı taşımışsa;
- Denetlenecek şirketle bağlantısı bulunan bir tüzel kişinin, bir ticaret şirketinin veya bir ticarî işletmenin kanunî temsilcisi veya temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, yöneticisi veya sahibiyse ya da bunlarda yüzde yirmiden fazla paya sahipse yahut denetlenecek şirketin yönetim kurulu üyesinin veya bir yöneticisinin alt veya üst soyundan biri, eşi veya üçüncü derece dahil, üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımsıysa;
- Denetlenecek şirketle bağlantı hâlinde bulunan veya böyle bir şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip olan bir işletmede çalışıyorsa veya denetçisi olacağı şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip bir gerçek kişinin yanında herhangi bir şekilde hizmet veriyorsa;
- Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının düzenlenmesinde denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunmuşsa;
- Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının çıkarılmasında denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunduğu için **(e)** bendine göre denetçi olamayacak gerçek veya tüzel kişinin veya onun ortaklarından birinin kanunî temsilcisi, temsilcisi, çalışanı, yönetim kurulu üyesi, ortağı, sahibi ya da gerçek kişi olarak bizzat kendisi ise;

- Yukarıda yer alan şartları taşıdığı için denetçi olamayan bir denetçinin nezdinde çalışıyorsa,
- Son beş yıl içinde denetçiliğe ilişkin meslekî faaliyetinden kaynaklanan gelirinin tamamının yüzde otuzundan fazlasını denetlenecek şirkete veya ona yüzde yirmiden fazla pay ile iştirak etmiş bulunan şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetinden elde etmişse ve bunu cari yılda da elde etmesi bekleniyorsa.

Öte yandan bir bağımsız denetleme kuruluşunun, bir şirketin denetlenmesi için görevlendirdiği denetçi yedi yıl arka arkaya o şirket için denetleme raporu vermişse, o denetçi en az iki yıl için değiştirilir.

Denetçi, denetleme yaptığı şirkete, vergi danışmanlığı ve vergi denetimi dışında, danışmanlık veya hizmet veremez, bunu bir yavru şirketi aracılığıyla yapamaz.

90. Yeni TTK ile getirilen işlem denetçisi kavramından ve işlem denetçisinin görevlerinden bahseder misiniz?

Yeni TTK'nın 554. maddesinde yer alan düzenlemede, işlem denetçileri; şirketin kuruluşu, sermaye artırımı, azaltılması, birleşme, bölünme, tür değiştirme, menkul kıymet ihracı veya herhangi bir diğer şirket işlem ve kararlarının denetlenmesi konusunda görev alacaklardır. İşlem denetçisi olabilmek için denetçi olma şartlarını taşımak gerekmektedir. Dolayısıyla ortakları, yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci malî müşavir unvanını taşıyan bağımsız bir denetleme kuruluşu olma koşulu işlem denetçileri için de geçerli olacaktır. Yeni TTK'nın işlem denetçisine getirdiği görevleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- ▶ Sermaye şirketlerinin kuruluş işlemlerinin denetlenmesi
- ▶ Şirketlerin sermaye artırımı, azaltılması konusunda alınan kararların denetlenmesi
- ▶ Birleşme sözleşmesi ve birleşme raporunun denetlenmesi
- ▶ Bölünme sözleşmesi ve bölünme planının denetlenmesi
- ▶ Menkul kıymet ihracı veya herhangi bir diğer şirket işlem ve kararlarının denetlenmesi
- ▶ Diğer işlemlerin denetimi

91. Yeni TTK ile getirilen özel denetçi atanması kavramından ve hangi hallerde özel denetçi atanacağından bahseder misiniz?

Özel denetçi atanması, hakim şirket yavru şirket ilişkileri açısından uygulama alanı bulan bir yöntem olup, gerekli görüldüğü hallerde; herhangi bir pay sahibinin şirket merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurması sonucu mahkemenin tayin edeceği bir kişinin şirketler topluluğu ile ilgili inceleme yapmasıdır. Her pay sahibi pay sahipliği haklarını kullanabilmek ve belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile Genel Kurul'dan isteyebilir. Genel Kurulun istemi onaylaması halinde, her pay sahibinin otuz gün içinde mahkemeye başvurma hakkı vardır. Aşağıdaki hallerde özel denetçi atanmasına karar verilebilir;

- ▶ Şirketi denetleyen denetçi şirketin hakim şirketle veya topluluk şirketleriyle ilişkileriyle ilgili olarak sınırlı olumlu görüş veya kaçınma yazısı yazmışsa,
- ▶ Yönetim Kurulunun aldığı kararların şirketi zarara uğratması ve bunlar dolayısıyla denkleştirme yapılmadığı açıklanmışsa,

özel denetçi atanması için Mahkemeye başvuru yapılabilecektir.

C.3

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından şirketlerin denetimi

92. Yeni TTK'nın anonim şirketleri sınıflandırması denetim aşamasında bir farklılık getirecek midir?

Evet. Bu konuda bir farklılıktan bahsedebiliriz. Yeni düzenlemeye göre; büyük ölçekli şirketler, bağımsız denetleme kuruluşlarınca denetlenecek, orta ve küçük ölçekli şirketler ise, bir veya birden fazla YMM ve/veya SMMM tarafından denetlenecektir. Küçük ve orta ölçekli şirketlerde denetimi yapacak bu kişiler asgari olarak belirtilmiş olup, bu şirketlerin bağımsız denetleme kuruluşları tarafından denetlenmesinde herhangi bir engel yoktur. Ancak bu durumda küçük ve orta ölçekli şirketlere uygulanan hükümlerin büyük ölçekli şirketlere nispeten daha hafif hükümler olduğundan bahsedebiliriz.

93. Denetimin yapılması aşamasında hangi standartlar dikkate alınacaktır?

Yeni TTK'da denetçilerin sorumlulukları yeni esaslara bağlanmaktadır. Buna göre; denetçilerin, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları ile uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına uygun olarak denetim yapmaları öngörülmektedir. Yeni TTK'nın düzenlemeye kavuşturduğu bu konu, Maliye Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu ve halen de Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmekte olan **Türkiye Denetim Standartları ve Kamu Gözetimi Kurumu Kanunu Tasarısı** ile yeni bir boyut kazanmıştır.

Denetimin yapılması sırasında, Türkiye Muhasebe Standartları esas alınacaktır. Buna göre; finansal tabloların gerçeği yansıtıp yansıtmadığı, kendi içerisinde tutarlı olup olmadığı incelenecektir.

94. Yeni düzenleme ile bağımsız denetime tabi olacak şirketler nelerdir? Bağımsız denetim kapsamından bahsediniz.

Yeni TTK'nın getirdiği düzenlemeye göre; bağımsız denetime tabi olacak şirketler anonim şirketler, limited şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerdir. Söz konusu bu şirketlerin bağımsız denetiminin yapılması aşamasında; finansal tabloları, (bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynak değişik tablosu, dipnotlar), şirket yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporları, riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin düzenlediği rapor denetime tabi tutulacaktır.

95. Denetçinin denetim sonunda vereceği onay veya kaçınma yazısı hakkında yeni TTK nasıl bir düzenleme öngörüyor?

Yeni TTK'ya göre denetçinin, denetim süresini bitirmesinin ardından bir görüş yazısı yazması ve vermesi gerekmektedir. Söz konusu raporda; denetimin konusu, türü, niteliği ve kapsamı yanında denetçinin denetime ilişkin değerlendirmesini yapması gerekmektedir. Hazırlanacak görüş yazısı, değerlendirme sonucunda 4 farklı şekilde olabilir.

Denetçinin olumlu görüş vermesi (unmodified opinion):

Denetçi, olumlu görüş verdiği takdirde yazısında, Türkiye Denetim Standartları uyarınca yapılan denetimde, Türkiye Muhasebe Standartları ve diğer gereklilikler bakımından herhangi bir aykırılığa rastlanmadığını; denetim sırasında elde edilen bilgilerine göre, şirketin veya topluluğun finansal tablolarının doğru olduğunu, malvarlığı ile finansal duruma ve kârlılığa ilişkin resmin gerçeğe uygun bulunduğunu ve tabloların bunu dürüst bir şekilde yansıttığını belirtir.

Denetçinin sınırlandırılmış olumlu görüş vermesi

(qualified opinion): Sınırlandırılmış olumlu görüş, finansal tabloların şirketin yetkili kurullarınca düzeltilebilecek aykırılıklar içerdiği ve bu aykırılıkların tablolarda açıklanmış sonuca etkilerinin kapsamlı ve büyük olmadığı durumlarda verilir.

Denetçinin kaçınma yazısı vermesi (disclaimer): Şirket defterlerinde, denetlemenin bu bölüm hükümlerine uygun bir şekilde yapılmasına ve sonuçlara varılmasına olanak vermeyen ölçüde belirsizliklerin bulunması veya şirket tarafından denetlenecek hususlarda önemli kısıtlamaların yapılması hâlinde denetçi, bunları ispatlayabilecek delillere sahip olmasa bile, gerekçelerini açıklayarak görüş vermekten kaçınabilir. Kaçınma, olumsuz görüşün sonuçlarını doğurur.

Denetçinin olumsuz görüş vermesi (adverse): Finansal tabloların kapsamlı ve büyük aykırılıklar içerdiği durumlarda verilir.

D

Yeni Türk Ticaret
Kanunu açısından
Limited Şirketler

D

Yeni Türk Ticaret Kanunu açısından Limited Şirketler

96. Yeni TTK limited şirketlerde aranan en az iki ortak olması koşulunu bırakıyor mu?

Mevcut düzenlemede bir limited şirketin kurulması için gerekli olan en az iki kişi olma asgari sınırı kaldırılmıştır. Yeni düzenleme ile tek kişilik limited şirketlerin kurulması mümkün hale gelmiştir. Yeni düzenlemeye göre; tek kişilik limited şirket kurulması ya da sonradan ortak sayısının bire inmesi halinde bu durumda keyfiyetin 7 gün içinde bağlı bulunduğu ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekecektir. Söz konusu düzenlemenin 3. kişi alacaklıları koruyacağı öngörülmektedir.

97. Tek ortaklı limited şirket hangi amaca hizmet edecektir?

Tek ortaklı limited şirket yapısı ile şirketin pratikte daha işler bir hale kavuşması sağlanmaktadır. Mevcut düzenlemede ortaklardan birinin ayrılması durumunda yalnız kalan ortak en kısa zamanda ya yeni bir ortak bulacak ya da mevcut ortaklık türünü değiştirip adi şirket yapısı altında ticari hayatına devam edecektir. Ancak bu durum şirketle ticari ilişkide bulunan üçüncü kişilerin hukuk güvenliğini tehlikeye sokabilmesi ve şirketle fiili anlamda hiçbir ilgisi olmayan ve genellikle asıl ortağın aile üyelerinden biri olan kişilerin görünüşte ortak yapılması sorunları yeni TTK'da öngörülen bu değişiklik ile çözüme kavuşturulmuş olacaktır.

98. Limited şirket asgari sermayesinde değişiklik olmuş mudur?

Evet, bu konuda Yeni TTK'nın değişiklik getirdiğinden bahsedebiliriz. Yeni TTK'da limited şirket için aranan asgari sermaye 5.000 TL'den 10.000 TL'ye çıkarılmıştır. Mevcut düzenlemede yer alan sermayenin taksitle ödenmesine ilişkin hüküm ve buna bağlı olarak temerrüt hükümleri ortadan kaldırılmıştır. Bu sayede söz konusu payın bir defada ödenmesi öngörülmüştür. Öte yandan, esas sermaye payının nama yazılı senede bağlanması da mümkün hale gelmektedir.

99. Limited şirketlerin şirket esas sözleşmesinde bulunması gereken kayıtlarla ilgili olarak yeni TTK herhangi bir değişiklik getiriyor mu? Neden?

Yeni TTK'da şirket sözleşmesinde bulunması gereken kayıtlar bakımından ikili bir ayırım mevcuttur. Buna göre esas sözleşmede, zorunlu kayıtlar ve şirket sözleşmesinde öngörülmesiyle şartıyla bağlayıcı olan kayıtlar başlıkları altında ikili bir düzenleme yapılmıştır. Yeni TTK'nın 577. maddesinde düzenlenen bu ikinci ayırımın yeni düzenlendiğini ve yeni bir sistemin öngörülerek yapıldığından bahsedebiliriz. Bu yeni sistem, şirket sözleşmelerinin bilinçli bir şekilde hazırlanması gereğini ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu maddenin içeriğinden anlaşılacağı üzere;

- ▶ Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler,
- ▶ Ortaklara veya şirkete esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilme, önalım ve alım hakları tanınması,
- ▶ Kanunda veya şirket sözleşmesindeki yükümlülüklerinin hiç ya da zamanında yerine getirilmemesi halinde sözleşme cezası hükümleri,
- ▶ Genel Kurulda, karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler,
- ▶ Şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri,
- ▶ Ortağın şirketten çıkarılması hakkında özel sebepler.

Yeni TTK'nın söz konusu maddesinde sınırlı sayıda sayılan bu hükümlerin esas sözleşmede öngörülmesi halinde bağlayıcı olacağı kabul edilmektedir.

Öte yandan, anonim şirketin denetçiye ve işlem denetçileriyle denetime ve özel denetime ilişkin hükümleri limited şirkete de uygulanır. Bu itibarla anasözleşmelerde denetçi müessesesine ilişkin hükümlerin de yer alması gerekmektedir.

100. Limited şirketler açısından müdürlerin sorumlulukları ile ilgili olarak ne tür değişiklikler getirilmiştir?

Limited şirketin idaresinde görev alacak müdürlerin hukuki ve cezai sorumlulukları ile ilgili olarak Yeni TTK'nın anonim şirketler ile ilgili bölümüne atıf yapıldığı görülmektedir. Hükme göre; limited şirket müdürleri ile anonim şirketlerin Yönetim Kurulu üyelerine hukuki ve cezai sorumluluk bahsinde aynı hükümlerin uygulanacağı öngörülmüştür. Ayrıca mevcut kanunda olmayan yeni bir hükümle müdürlerin devredilmez ve vazgeçilmez görevleri sınırlı sayıda sayılmış ve bu sayede müdürlerin yetki sınırları açıkça ortaya konmuştur.

Ernst & Young

Denetim | Vergi | Kurumsal Finansman |
Danışmanlık

Ernst & Young Hakkında

Ernst & Young, denetim, vergi, kurumsal finansman ve danışmanlık hizmetlerinde bir dünya lideridir. 141.000 Ernst & Young çalışanı ortak değerleri ve kaliteye olan sarsılmaz inançları doğrultusunda hizmet vermektedirler. Ernst & Young, çalışanlarının, müşterilerinin ve içinde bulunduğu geniş çevrelerin potansiyellerini tam olarak kullanmalarına yardımcı olarak fark yaratmaktadır.

www.ey.com/tr

© 2011 Ernst & Young

Tüm Hakları Saklıdır.

